

Έρ Νανίας

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΧΑΝΙΩΝ

ΤΟΜΟΣ 16^{ος}

ΠΕΡΙΟΔΟΣ 3^η

ΧΑΝΙΑ 2022

ΕΝ ΧΑΝΙΟΙΣ

Ετήσια έκδοση του Δήμου Χανίων

Γραφή τίτλου: *Εν Χανίαις*

Εν Χανίαις τῇ 7 Δεκεμβρίῳ 1906

Ἀριθμ. 5188.

Από επίσημο έγγραφο του επί των Εσωτερικῶν Συμβούλου της Κρητικῆς Πολιτείας προς τον Ὑπατο Ἀρμοστή Κρήτης Ἀλέξανδρο Ζαΐμη (αρ. πρωτ. 5188/7-12-1906) [Ιστορικό Ἀρχεῖο Κρήτης]

*Πρὸς
Ὑπὸν Α. Ἐξουσία τῶν Ὑπατῶν
Ἀρμοστῶν Χανίων*

Ἐξοχώτατε

Εξώφυλλο: *Τμήμα λιθογραφίας με θέμα την καταστροφή της Σμύρνης. LE PELERIN, 8 Οκτωβρίου 1922, Έργο Damblans. (Ιδιωτικό ἀρχεῖο Μιχάλη Προβατόπουλου)*

Οπισθόφυλλο: *Χανιά 1926. Σημερινή οδός Χάληδων, τότε οδός Ποττιέ. Διακρίνεται δεξιά το κτήριο του παλαιού Δημαρχείου.*

Στο ΕΝ ΧΑΝΙΟΙΣ φιλοξενούνται κείμενα πρωτότυπα, μη δημοσιευμένα σε οποιοδήποτε έντυπο ή ηλεκτρονικό μέσο, όχι πολύ εκτενή, που αφορούν στην Ιστορία, Ανθρωπιστικές Επιστήμες και Λαογραφία και αναφέρονται στην Κρήτη γενικά και στα Χανιά ειδικότερα.

Τα κείμενα τίθενται υπόψη της Επιστημονικής Επιτροπής, η οποία και αποφασίζει για τη δημοσίευσή τους. Τα δημοσιευόμενα κείμενα απηχούν τις απόψεις των συγγραφέων και αποτελούν πνευματική τους ιδιοκτησία.

Επικοινωνία: en_chaniois@chania.gr

ΕΝ ΧΑΝΙΟΙΣ

© Δήμος Χανίων και Συγγραφείς του τόμου

ISSN 1791-311X

Εκτύπωση: Γιώργος Μιχ. Γεωρβασάκης ΙΚΕ

ΕΝ ΧΑΝΙΟΙΣ 2022

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΑΛΙΓΙΖΑΚΗ ΣΤΕΛΛΑ

Φιλολόγος - Ιστορικός

ΑΝΔΡΙΩΤΗΣ ΝΙΚΟΣ

Δρ Ιστορίας ΕΚΠΑ

ΓΑΛΗΜΙΤΑΚΗ ΣΜΑΡΑΓΔΗ

Φιλολόγος – εκπρόσωπος Συνδέσμου Φιλολόγων Χανίων

ΚΟΛΟΒΟΣ ΗΛΙΑΣ

Αναπληρωτής Καθηγητής Οθωμανικής Ιστορίας
Πρόεδρος Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας Πανεπ. Κρήτης

ΛΟΧΑΪΤΗΣ ΡΟΔΗΣ

Φιλολόγος – υπ. διδάκτορας Σύγχρονης Ιστορίας

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΓΙΑΝΝΑΚΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

Αντιδήμαρχος Πολιτισμού Δήμου Χανίων

ΠΕΡΡΑΚΗ ΒΑΡΒΑΡΑ

Πρόεδρος Συνδέσμου Φιλολόγων Χανίων

ΣΗΜΑΝΔΗΡΑΚΗ ΖΑΧΑΡΕΝΙΑ

Ειδ. Συνεργάτις των Γενικών Αρχείων του Κράτους

ΧΟΥΔΑΛΑΚΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

Προϊσταμένη Δημοτικών Βιβλιοθηκών Χανίων

ΕΠΙΜΕΛΗΤΡΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ

ΣΗΜΑΝΔΗΡΑΚΗ ΖΑΧΑΡΕΝΙΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ “ΕΝ ΧΑΝΙΟΙΣ 2022”

ΜΙΚΡΑΣΙΑ ΚΑΙ ΚΡΗΤΗ

ΑΛΙΓΙΖΑΚΗ ΣΤΕΛΛΑ	13
1923 - 1925, η οριστική αποχώρηση των Μουσουλμάνων από τα Χανιά.	
ΑΝΔΡΙΩΤΗΣ ΝΙΚΟΣ	31
Ο αριθμός των προσφύγων που εγκαταστάθηκαν στον Νομό Χανίων.	
ΔΕΡΕΔΑΚΗΣ ΝΙΚΟΣ	37
Η δημιουργία των προσφυγικών οικισμών Πλατανέ - Τσεσμέ Ρεθύμνου.	
ΖΟΡΜΠΑΣ Β. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	55
Σκέψεις με αφορμή ένα Ημερολόγιο της Κισάμου για τη Μικρασιατική Εκστρατεία και τη Μικρασιατική Καταστροφή.	
ΕΥΔΑΚΗΣ ΜΥΡΩΝΑΣ	71
Προσφυγικές συλλογικότητες και πολιτική συμπεριφορά των Μικρασιατών προσφύγων στην πόλη του Ηρακλείου, 1922-1940.	
ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣ ΜΙΧ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	83
Η εγκατάσταση των προσφύγων στους οικισμούς Άδελε, Αγία Παρασκευή και Μαρουλιά Ρεθύμνης, με βάση ενοριακά και σχολικά αρχεία (1922-1941).	
ΣΗΜΑΝΔΗΡΑΚΗ ΖΑΧΑΡΕΝΙΑ	103
Ο Σμυρνέικος Θίασος Ζαχαρία Μέρτικα στα Χανιά (1922 - 1924).	
ΣΩΡΟΥ ΜΑΡΙΑ	143
Ημερολόγιον Λοχίου Αθανασόγλου Δημοσθένους (1918-1922).	
ΨΑΡΑΔΑΚΗ ΕΛΕΝΗ	175
Συλλογικές εκφράσεις της προσφυγικής μνήμης 100 χρόνια μετά την ανταλλαγή.	

ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΡΗΤΗΣ

ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ Δ. ΖΑΧΑΡΙΑΣ	185
Η Πρακτική Γεωργική Σχολή Ασωμάτων Ρεθύμνου την περίοδο 1929 - 1939.	

ΚΟΛΛΙΝΤΖΑΣ ΛΥΚ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	201
Άσματα Εθνικά, Δημώδη και Παιδικά, μέσα από μουσικά χειρόγραφα του Νικολάου Δασκαλάκη, πρωτοψάλτη Χανίων.	

ΛΙΜΑΝΤΖΑΚΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ	215
Η δράση της «Ανώτατης Επιτροπής Αγώνος Κρήτης» (ΑΕΑΚ) κατά την κατοχή, 1941 - 1943.	

ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ ΗΛ. ΚΩΣΤΗΣ	245
Προβληματικά τοπωνύμια της επαρχίας Αγίου Βασιλείου Ρεθύμνου.	

ΧΑΛΚΙΑΔΑΚΗΣ Γ. ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ	265
Ο πολιτικός Μανούσος Κούνδουρος την εποχή της Κρητικής Πολιτείας (1898 - 1913).	

ΕΝΩΣΗ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΩΝ ΔΗΜΙΟΥΡΓΩΝ Ν. ΧΑΝΙΩΝ

ΑΠΟΣΤΟΛΑΚΗΣ	295
Οδοιπορικό στο Σελινιώτικο Γύρο τ' Ομαλού.	

ΝΙΚΟΛΑΚΑΚΗΣ ΑΠ. ΔΗΜΗΤΡΗΣ	303
Η ένδοξη δράση της V Μεραρχίας Πεζικού κατά τη διάρκεια της Μικρασιατικής Εκστρατείας 1919-1922.	

ΧΑΡΩΝΙΤΗΣ Γ. ΒΑΣΙΛΗΣ	319
Οι Αποσπερίδες και η συμβολή τους στο λαϊκό μας πολιτισμό.	

ΣΗΜΑΝΔΗΡΑΚΗ ΖΑΧΑΡΕΝΙΑ

Ειδ. Συνεργάτις των Γεν. Αρχείων του Κράτους

Ο ΣΜΥΡΝΕΪΚΟΣ ΘΙΑΣΟΣ ΖΑΧΑΡΙΑ ΜΕΡΤΙΚΑ ΣΤΑ ΧΑΝΙΑ (1922 – 1924)

Μέσα από τη δυστυχία, τις στερήσεις και την αναστάτωση της πόλης, στη φροντίδα της να περιθάλψει και να ανακουφίσει τους Μικρασιάτες πρόσφυγες που κατά κύματα έφθαναν στα Χανιά, αναδύεται ο σμυρνέϊκος θιάσος του Ζαχαρία Μέρτικα που ήλθε και εγκαταστάθηκε στα Χανιά αμέσως μετά την Μικρασιατική καταστροφή και συγκεκριμένα μετά την καταστροφή της Σμύρνης.¹

Στα καταστήματα Παπαδάκη, στην οδό Κισάμου δίδεται η πρώτη παράσταση στις 2 Οκτωβρίου 1922 και αξίζει να σημειωθεί η στελέχωση του θιάσου Μέρτικα από εκλεκτούς Σμυρναίους ηθοποιούς:²

Υπό την διεύθυνσιν του γνωστού ηθοποιού κ. Ζ. Μέρτικα και εκλεκτών Σμυρναίων ηθοποιών τους οποίους η τύχη από την ωραίαν Ιωνίαν έρριπεν εις την πόλιν μας, κατηρτίσθη θιάσος, όστις ήρχισεν από προχθές τας παρουσιάσεις τους εις τα νέα καταστήματα του κ. Παπαδάκη.

Είμεθα βέβαιοι ότι το κοινόν της πόλεώς μας το όποιον διψά από ψυχαγωγικά κέντρα εν συνειδήσει προς την ιεράν υποχρέωσιν την οποίαν έχει όπως συντρέξη τους καταφυγόντας εις την πατρίδα μας καλλιτέχνας θα σπεύση να τιμήση τας παραστάσεις, αίτινες εσημείωσαν μέχρι σήμερα λαμπράν επιτυχίαν.³

Αλλά και στις 4 Οκτωβρίου 1922:

Από προχθές ήρχισεν τα παραστάσεις του εις τα καταστήματα Παπαδάκη παρά την οδόν Κισάμου ο θιάσος Σμυρναίων προσφύγων υπό την διεύθυνσιν του κ. Μέρτικα. Το κοινόν της πόλεώς μας επέδειξε από της πρώτης παραστάσεως ζωηρόν ενδιαφέρον εκπληρών την φιλανθρωπικήν και καλλιτεχνικήν υποχρέωσιν του. Αι παραστάσεις του αποτελούν θαυμασίαν σύνθεσιν από ευφύεστατα και χιουμοριστικά νούμερα παιζόμενα μετά πολλής επιτυχίας. Ο θιάσος (χρήζει) και άλλης συνεχούς υποστηρίξεως της οποίας είμεθα βέβαιοι ότι θα τύχει εκ μέρους των συμπολιτών μας.⁴

1. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 1591/9-10-1922

2. Σε όλα τα παραθέματα διατηρείται η ορθογραφία και στίξη του πρωτότυπου κειμένου, αλλά όχι το πολυτονικό.

3. Εφημ. «Νέα Έρευνα», φ. 2957/9-10-1922 και «Κήρυξ» φ. 2339/9-10-1922

4. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 1496/4-10-1922

Στις 15 Οκτωβρίου 1922, με τίτλο «Ο Θιάσος», ανακοινώνεται ότι ανεχώρησεν χθες δι' Αθήνας ο συμπαθής πρόσφυξ θιασάρχης κ. Ζ. Μέρτικας, όπως παραλάβη εκείθεν εκλεκτούς ηθοποιούς προς πλουτισμόν του ενταύθα λειτουργούντος ευδοκίμως θιάσου του. Το κοινόν θα έχη προσεχώς την ευχάριστον ευκαιρίαν να παρακολουθήσῃ ένα θιάσον τελείως καταρτησμένον.⁵

Στις 28 Οκτωβρίου του 1922, σε πρωτοσέλιδο άρθρο της, η εφημερίδα «Κήρυξ» καταχωρεί ένα ενδιαφέρον, σχεδόν λογοτεχνικό κείμενο, για την παράσταση του Θιάσου Μέρτικα:

ΑΠ' ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ

Σε μια απ' τες πειο κεντρικές συνοικίες της πόλεως, στο δρομάκι 'κείνο που ο αγέρας μονιασμένα και ναζιάρικά έπαιζε με τη σκόνη, και το χλωμό φωτοφέγγαρο γλυστρούσε αθόρυβα πάνω στο χωματένιο του στρώσιμο, στη ρύμη κείνη, κάθε βράδυ ένα σωρό κοσμάκης πηγαινοέρχονται και μπαينوβγαίνουν σε 'να χαμηλώσπητο.

Καμμιά επικεφαλίδα δεν στολίζει το κακόμοιρο μαγαζί. Κι όμως όλος ο κόσμος το λέγει θέατρο.

Και βέβαια θέατρο θάναι γιατί μπαίνοντας κανείς μέσα βλέπει ένα φτωχό θεατρικό διάκοσμο.

Κει μέσα, στη χθεσινή αποθήκη του λαδιού ή του κρασιού ή του σαπουνιού, κει στο πλακόστρωτο κι ασφυκτικό άντρο, συντρίμμια μιας χθεσινής τραγωδίας, χαλκεύουν και θρονιάζουν κάθε βράδι την τέχνη και την αίσθησι. Κει μέσα που χτες αντιβούσε το παζάρεμα, σήμερα η διδαχή, η υψηλή αισθητικότητα γυρεύουν να πλέξουν γύρω στον καθένα την αράχνη τους. Η καλλιτεχνία, το ταλάν, πότε περήφανα πότε ταραγμένα ταλαντεύονται απ' τα παρασκήνια ως τη σκηνή.

Η «Λύρα του Γερονικόλα» προψής βρήκε στο ζευγάρι Μέρτικα, τ' αγαπημένα αυτά παιδιά της πράξης και της τέχνης, μια σωστή πραγματοποίησι σε βαθεία διδαχή.

Ο «Αγαπητικός της Βοσκοπούλας», ζωντανός από τα βουνά της Λαμίας, ολοφάνερος καθρεφτίστηκε στο πολύμορφο πρόσωπο και στο απaráμιλλο λεκτικό του Καρολίδη, που κάθε τι τέλειο και βαθύ βρίσκει πάντα στην ψυχή του τη ξέχωρη να νοιώσει.

Η διαλεχτή κι ανείποτε απομίμησι κάθε τύπου, κάθε προσώπου και κάθε γλώσσας, βρίσκεται μονάχα με περίσσια χάρι και σκέρτσο στο συμπαθητικό του Ζαφειροπούλου πρόσωπο.

Στη φανταχτή και διάφορη προσποίησι του Μανωλάκη απ' τον Καπετάν Γιακουμή βρέθηκε μονάχα ο Μαρσέλος με μια βαθειά έμφασι να σκορπίση τα γέλοια και να δώση στο όλο έργο μια πειο μεγάλη ζωτικότητα.

5. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 1506/15-10-1922

Κακόμοιρη καλλιτεχνία! Σαν πολλές φορές ξεμαλιαρίζεσαι απ' τα μαλλιοτραβήγματα του ένα και του άλλου, που ανεβαίνοντας τα σκαλιά του μικρού αυτού θεάτρου και φιγουράροντας κάτω απ' το φως μιας λάμπας, πειο πολύ θέλησε να συμφωνεί με τη τσέπη του παρά με τη νοιώση της καλλιτεχνίας, τρέχεις γοργή να ξεκουραστής στο χιούμορ του Γιάννου απ' τη «Γκόλφω», στην αίσθησι του Μήτρου της «Βοσκοπούλας» και στη συγκίνησι της Μάρως.

Δε λέγω, μέσα στη προσπάθεια που ζητά κάθε καλλιτέχνης να να φανή, βρίσκεται πάντα το ιδεώδες. Μα αν μας έλειπαν κι αυτοί απ' το θέατρο της πόλης τούτης, σίγουρα η λεπτοκαμωμένη τέχνη του θεάτρου θα στραγγαλιζότανε άσπλαχνα σαν μικρό μικρό σπουργίτι.

Παρ' όλα ταύτα όμως τιμή μας θάταν νάχαμε τη ψυχή της φτωχειάς και άτεχνης Πιπίτσας.

ΤΑ ΤΡΙΑ ΧΑΜΙΝΙΑ⁶

Στις 20 Νοεμβρίου, ανακοινώνεται με απογοήτευση στον Τύπο ότι Ο θιάσος των προσφύγων ηθοποιών ανεχώρησε χθες διά Ρέθυμνον. Και έτσι η πόλις μας έμεινε πάλιν άνευ δημοσίου θεάματος.⁷

Αλλά στο Ρέθυμνο δεν έμειναν ούτε δέκα ημέρες, πιθανόν λόγω έλλειψης θεατρικού ενδιαφέροντος από τους Ρεθεμιώτες. Η επάνοδος του θιάσου στα Χανιά γνωστοποιείται στον Τύπο στις 2 Δεκεμβρίου 1922, ενώ στη σχετική καταχώρηση επισημαίνεται και το θέμα της εκκένωσης του κτηρίου του Φιλολογικού Συλλόγου «Χρυσόστομος»:

Ο θιάσος των προσφύγων ηθοποιών επανήλθε προχθές εκ Ρεθύμνης δια να δώση το δεύτερον αμποναμέντο του. Επί τη ευκαιρία ταύτη επανερχόμεθα εις το ζήτημα της εκκενώσεως του «Χρυσοστόμου» και της μεταφοράς των εν αυτώ προσφύγων εις έτερα διαμερίσματα διά να δυνηθή η κοινωνία μας να παρακολουθήση τας παραστάσεις. Το νυν χρησιμοποιούμενον ως θέατρον είναι εντελώς ακατάλληλον, ιδίως δι οικογενείας. Ο κ. Γενικός Διοικητής ας επέμβη να διευθετήση και το ζήτημα τούτον. Είναι απαίτησις ολοκλήρου της κοινωνίας μας.⁸

Και το χανιώτικο κοινό ως φαίνεται στηρίζει τον θιάσο με την προσέλευσή του και παρακολουθεί τις παραστάσεις του που αποτελούν θαυμασίαν σύνθεσιν από ευφύεστατα και χιουμοριστικά νούμερα παιζόμενα μετά πολλής επιτυχίας. Τα έργα που έπαιζε ο θιάσος ήταν Ελλήνων ή ξένων δραματουργών όπως η «Γκόλφω»⁹ και «Ο Αγαπητικός της Βοσκοπούλας» ή επιθεωρήσεις, όπως ο «Πα-

6. Εφημ. «Κήρυξ», φ. 2355/28-10-1922

7. Εφημ. «Κήρυξ», φ. 2375/20-11-1922

8. Εφημ. «Κήρυξ», φ. 2385/2-12-1922

9. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος» φ. 1512/22-10-1922 (Ενδεικτικά)

παγάλος» και τα «Παναθήναια», με ορχήστρα, χορό και τραγούδια. Σημειώνεται ότι στις επιθεωρήσεις ή μουσικά έργα, τα τραγούδια ήταν συνήθως πάνω από 20 σε κάθε παράσταση – δεν αναφέρεται κάπου η σύνθεση της ορχήστρας, αν και σε άλλη καταχώρηση αναφέρεται ότι αποτελείτο από 14 όργανα. Όπως και να έχει, γίνεται αντιληπτός ο φόρτος προετοιμασίας και απόδοσης τόσων τραγουδιών από τους μουσικούς και τους ηθοποιούς και μάλιστα καθημερινά.

Παρά τα τραγικά γεγονότα στη Μικρασία και ειδικά στη Σμύρνη, όπου ο Μέρτικας διέπρεπε με τον θίασό του, και παρά το δεδομένο της Καταστροφής από τους Τούρκους, ο θίασος παρουσίαζε έργα και με μουσουλμανικό υπόβαθρο ή υπόθεση, όπως «Το Ρόδο της Σταμπούλ» και «Ο Χορ Χορ Αγάς». Ο πλήρης τίτλος της περίφημης οπερέτας ήταν «Λεμπλεμιτζή Χορ-Χορ Αγά» («Ο στραγαλοπώλης Χορ Χορ Αγάς»).¹⁰ Την είχε γράψει ο Αρμένιος μουσικοσυνθέτης Τιγκράν ή Ντικράν Τσουχατζιάν (Tigran ή Dikran Tchoukhajian, (Κωνσταντινούπολη 1837 - Σμύρνη 11/3/1898) σε κείμενα του Takvor Nalian, κι η μουσική της ήταν γλυκιά, παρμένη από αρμένικα λαϊκά μοτίβα. Η οπερέτα μεταφράστηκε στα ελληνικά, και παίχτηκε αναρίθμητες φορές,¹¹ ενώ έγινε και ταινία – στα 1911 αναφέρεται ότι στον κινηματογράφο «Πατέ» της Σμύρνης παρουσιάζεται ως ταινία η οπερέτα Χορ Χορ Αγάς. Στην εποχή του, ο Ζαχαρίας Μέρτικας υπήρξε ο πιο δημοφιλής Χορ-Χορ Αγάς στη θεατρική σκηνή της Σμύρνης έως τη Μικρασιατική Καταστροφή. Περισσότερο από δημοφιλής ηθοποιός υπήρξε επιτυχημένος θεατρώνης. Συνεισέφερε στο να δημιουργηθεί και να ανθίσει στη Σμύρνη μια ενδιαφέρουσα αισθητική θεατρικής επιθεώρησης, η οποία φαίνεται να ήταν πολύ διαφορετική από εκείνη που συναντούμε στην πρωτεύουσα. Αργότερα η επιτυχία τον ακολούθησε πρώτα στα Χανιά και αργότερα στους προσφυγικούς συνοικισμούς των πέριξ του Πειραιά φτωχικών θεατρικών σκηνών.¹²

Στα Χανιά, συνήθως οι ώρες των παραστάσεων, που ήταν σχεδόν καθημερινές, ήταν η απογευματινή στις 5.30 μ.μ. ή 6.30 μ.μ. και η βραδινή στις 9.30 μ.μ., κάθε φορά με διαφορετικό έργο, πολλές φορές και δυο έργα την ίδια ημέρα. Η επισήμανση σε ορισμένες παραστάσεις «όλος ο θίασος επί σκηνής» ίσως παραπέμπει στην επί μέρους και εκ περιτροπής συμμετοχή των ηθοποιών στις παραστάσεις. Γιατί αν το σκεφτεί κάποιος, είναι γεγονός σχεδόν εξωπραγματικό:

10. Το έργο πρωτοπαρουσιάστηκε στο θέατρο «Francais» της Κωνσταντινούπολης τον Νοέμβριο του 1875. Γνώρισε μεγάλη επιτυχία και απήχηση, και παίχτηκε αναρίθμητες φορές. Η επίδρασή του στην ανάπτυξη του κωμειδυλλίου και της ελληνικής οπερέτας υπήρξε καταλυτική, ενώ μελωδίες και τραγούδια του επηρέασαν και συνθέτες του ρεμπέτικου. Όπως σημειώνει ο Γιώργος Λεωτσάκος (βλ. Γιώργος Λεωτσάκος, *Αρμενία: Οδοιπορικό Δίπτυχα. II: απαραίτητος μουσικό!*) αποτέλεσε «αναπόσπαστο κομμάτι της νεότερης ελληνικής μουσικής ιστορίας». (Εικονικό Μουσείο αρχείου Κουνάδη, όπου και ηχητικό οργανικό απόσπασμα από την οπερέτα (ηχογράφηση 1911) από την Ορχήστρα Ορφέον).

11. Ν. Καρτσωνάκης - Νάκης, *Θυμάμαι τη Σμύρνη*, Το Ελληνικό Βιβλίο, 1972.

12. «Πολυφωνία» τ. 13, Φθινόπωρο 2008.

Ὁ βασιλεὺς τοῦ γέλιου συμπλοῦθις θιασάρχης
κ. ΖΑΧΑΡΙΑΣ ΜΕΡΤΙΚΑΣ

καθημερινά άλλο έργο, άλλοι διάλογοι, άλλα σκηνικά, άλλα κοστούμια – το βεστιάριο μάλιστα του θιάσου θα πρέπει να ήταν πλουσιότατο για τόσες διαφορετικές παραστάσεις. Σύμφωνα με τις πηγές, οι θιασάρχες στη Σμύρνη παλαιότερα, μεταξύ αυτών και ο Ζαχαρίας Μέρτικας, νοίκιαζαν τις φορεσιές των βεστιαρίων τους στον απλό κόσμο κατά τη διάρκεια των Απόκρεω. Ένα καλό ερώτημα που προκύπτει είναι το πώς ο θιασάρχης κατόρθωσε μέσα στον ορμαγδό της Καταστροφής να περισώσει και να μεταφέρει τα κοστούμια στα Χανιά, ώστε να αρχίσει άμεσα τις παραστάσεις. Γιατί είναι μάλλον απίθανο να κατασκευάστηκαν στην πόλη οι φορεσιές αμέσως με την άφιξη του θιάσου, λαμβανομένου υπ' όψιν του χρόνου έναρξης των παραστάσεων.

Οι τιμές των εισιτηρίων ήταν καθορισμένες: Θέσις Α' δρ. 5,00, Θέσις Β' δρ. 2,50, ενώ τα καθίσματα της Α' θέσης ήταν και αριθμημένα. Ο θιάσος πραγματοποιούσε ενίοτε και έκτακτη ευεργετική παράσταση υπέρ των προσφύγων ή άλλων δυστυχούντων, σε συνεργασία με ανάλογες επιτροπές, αλλά και τιμητικές υπέρ συγκεκριμένων ηθοποιών του θιάσου. Κάποιες φορές μετά το τέλος της

παράστασης, υπήρχε και συνέχεια: Μετά την παράστασιν θα δοθεί μέγας οικογενειακός χορός (ενίοτε μασκέ) μέχρι των πρωινών ωρών. Χαρτοπόλεμος, ανθοπόλεμος, τρέλλα. Μπουφές πλουσιώτατος για όλα τα γούστα. Κοσμοχαλασιά εις την αίθουσαν του θεάτρου. Αν κάποια από τα έργα κρίνονταν τολμηρά σύμφωνα με τα δεδομένα της εποχής, υπήρχε η σχετική επισήμανση στην αναγγελία της παράστασης: Ακατάλληλον δια δεσποινίδας (ή μικράς δεσποινίδας). Προφανώς για τις κυρίες δεν υπήρχε πρόβλημα.

Στις 3 Φεβρουαρίου 1923 σημειώνεται στον Τύπο:

ΑΠΟ ΤΟ ΘΕΑΤΡΟΝ. ΟΜΟΛΟΓΟΥΜΕΝΩΣ

Στην καθημερινή μας μονοτονία και πλήξι, η οποία μαστίζει την πόλιν μας, δίδει κάποια ζωή ο θίασος του συμπαθούς θιασάρχου μας κ. Μέρτικα. Ομολογούμενως τώρα με την συμπλήρωσιν του θιάσου του, παίζουν αρκετά καλά.

Ο θίασος, όπως τεκμηριώνεται, αναδιαρθρώθηκε αρκετές φορές και στελεχώθηκε και με άλλους ηθοποιούς, στα μέσα δε του 1923 εμφανίζεται να διαθέτει 24 ηθοποιούς. Στην πόλη υπήρχαν κι άλλοι θίασοι, εννοείται σε άλλους θεατρικούς χώρους. Και κάποιες φορές ηθοποιοί του ενός θιάσου αποσκιρτούσαν και στελέχωναν άλλο. Π.χ. Η Πίτσα Λάμπρου όπως και ο Άγγελος Αμυράς (έγινε και θιασάρχης αργότερα) που έφυγαν από τον Μέρτικα και πήγαν σε άλλο θίασο, ο Μαυρέας από το θίασο Ξύδη που ήρθε στον Μέρτικα, όπως και οι Νέζερ και Μαυροκέφαλος επίσης. Η αποσκίρτηση των ηθοποιών αναφερόταν στην αναγγελία των παραστάσεων του Μέρτικα.¹³ Αλλά και ο έτερος θίασος (Αμυρά – Θεοδωρίδου – Λάμπρου, σύμπραξις Νίκης Λάσκαρη) σημείωσε εύγλωττα στην εφημερίδα: Σημ. Οι αποσκιρτήσαντες Νέζερ και Μαυροκέφαλος υποβολεύς παρακαλούνται να κανονίσουν τα χρέη των με τον θίασον, ο μεν πρώτος εξ 900 δρχ. ο δε υποβολεύς εξ 600 δρχ. Ο διαχειριστής.¹⁴ Αλλ' ο «υποβολεύς» Μαυροκέφαλος εμφανίζεται λίγο αργότερα ως πρωταγωνιστής – «ήρωας Χουάν» στο ισπανικό έργο του «Ιωακείμ – Ντιθέντα» «Για την αγάπην της», στο θίασο Μέρτικα – Σάνδη.¹⁵ Όπως και η προηγουμένως συμπράττουσα με το θίασο Αμυρά, Νίκη Λάσκαρη, στις 19 Ιουλίου 1924 εμφανίζεται με τον θίασο Μέρτικα.¹⁶

Σε δημοσίευμα αναφέρεται η αρχική σύνθεση του θιάσου Μέρτικα, όπου αναφέρεται εκτός της συζύγου του Ελένης και η μικρή τότε κόρη του Έλλη.¹⁷

13. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 2114/27-6-1924

14. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 2116/29-6-1924

15. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 2126/11-7-1924

16. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 2133/19-7-1924

17. Για τον Μέρτικα και την κόρη του Έλλη με το τραγικό τέλος: Μέσα στη φωτιά του πολέμου, οι ποιητές Σύλβιος και Καρακάσης είχαν οργανώσει έναν θίασο με επί κεφαλής τον μονόφθαλμο θιασάρχη Ζαχαρία Μέρτικα, που είχε σαν πρωταγωνίστρια την κόρη του Έλλη. Ο θίασος έδινε παραστάσεις στο θέατρο «Πατέ» το χειμώνα και το καλοκαίρι, ακόμα

Αλλ' όπως προαναφέρθηκε η σύνθεση διαφοροποιήθηκε αρκετές φορές, εφόσον ο Μέρτικας μετέβαινε τακτικά στην Αθήνα αλλά και αλλού για να συνεννοηθεί και να φέρει κι άλλους ηθοποιούς ή να εξασφαλίσει νέα έργα για τον πλουτισμό του δραματολογίου του. Αξιοσημείωτη είναι η ειδική παράσταση που ο θίασος έδωσε προς τιμήν του Ελ. Βενιζέλου στις 3 Ιανουαρίου 1924: *Για πρώτη φορά ένεκεν της επανόδου ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΡΧΗΓΟΥ. Η ωραία και νεοτάτη Επιθεώρησης «Έρχεται - Έρχεται!» εις πράξεις 3. Με την αποθέωσιν του BENIZEΛΟΥ!!!*¹⁸

Από τις 8 Ιουνίου 1924, η επωνυμία του θιάσου μετατρέπεται σε «Θίασος Ζαχ. Μέρτικα – Α. Σάνδη». Η τελευταία με τον σύζυγό της ήταν στελέχη του θιάσου, εκείνη μάλιστα ήταν η κύρια πρωταγωνίστρια.

Ο θίασος Μέρτικα συνέχισε να δίνει καθημερινές παραστάσεις στα Χανιά για δύο συνεχή χρόνια, ακόμη κι όταν έρχονταν στην πόλη άλλοι ελληνικοί θίασοι. Τα θέατρα στην πόλη στα οποία έπαιξε ο θίασος ήταν τρία: η «ΟΜΟΝΟΙΑ» στα Νέα Καταστήματα Παπαδάκη, το «ΠΑΝΘΕΟΝ» απέναντι από τα Δικαστήρια και ο «ΠΑΡΘΕΝΩΝ» στη συνοικία Μπόλαρη. Στις 22 Αυγούστου 1924 αναγγέλλεται και η έναρξη ενός νέου θεάτρου με το όνομα «ΑΠΤΕΡΑ»: *Το νέον θέατρον του κ. Σαββάκη «ΑΠΤΕΡΑ» κάμνει πανηγυρικώς τα εγκαίνιά του το προσεχές Σάββατον.*¹⁹ Για το θέατρο όμως «ΠΑΝΘΕΟΝ» του Ι. Ναναδάκη του οποίου είχε αναγγελθεί στις 31 Μαΐου 1924²⁰ η έναρξη λειτουργίας μέσα στην επόμενη εβδομάδα, ως φαίνεται είχε ανακύψει αργότερα νομικό (;) θέμα ως προς την κατασκευή του. Συγκεκριμένα, σε επιστολή προς την εφημερίδα «Εσπερινός Ταχυδρόμος», αναφέρονται τα εξής:

Κύριε Διευθυντά, καταχωρήσατε εις το φύλλον σας τα επόμενα δια τον κ. Νομομηχανικόν Χανίων: Κατόπιν τίνος διαταγής παρεχωρήθη το οικοπέδον δια

και στο θέατρο Σμύρνης. Η πρωταγωνίστρια του θιάσου Έλλη Μέρτικα ήπαθε καλπάζουσα φυματίωση κι ηπέθανε. Κόσμος πολύς συνώδεψε το λείψανο στο Νεκροταφείο, που ήτανε μακρινά, στην Πούντα. Την είχανε ντυμένη νυφούλα και τα μαλλιά της ξέπλεκα ηκρεμούντοστε από το φέρετρο. Ο Μουσουργός Μιλανάκης ηπήγε με το κόρο του και την ώρα που τήνε κατεβάζανε στον ανοιχτό λάκκο, τση ψάλλανε το τραγούδι από τη «Τζάρντας», που αυτή πρωτοτραγούδησε και το οποίο ήλεγε:

«Μικρούλα, μικρούλα, μικρούλα του Σαντάν».

Τότες ο πατέρας τση ο Ζαχαρίας Μέρτικας διάκοψε το κόρο κι ήβγαλε μian αγριοφωνάρα: «Αμαάν δεν νταγιαντάω πια» (δεν αντέχω πια). Αφήστε με να σκοτώθώ (δεν τον βάσταγε κανένας) και τράβηξε με επιδεικτική χειρονομία από την τσέπη του μια πιστόλα. Ούλος ο κόσμος ήπεσε απάνω του και του φώναζε: «Μην το κάνεις». Τρέξανε και οι πολίτισες να του πάρουν τη πιστόλα, αλλ' αυτή ήτανε του θεάτρου, άδεια και σκουριασμένη. Την είχε φέρει ματζί του για την περίσταση... (Ν. Καρτσωνάκης - Νάκης, Θυμάμαι τη Σμύρνη, Το Ελληνικό Βιβλίο, 1972).

18. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 1970/3-1-1924

19. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 2161/22-8-1924

20. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 2192/31-5-1924

το θέατρον «Πάνθεον».²¹ Καθ' ότι ως έμαθον εξωδίκως το υπουργείον ουδεμίαν διαταγήν εξέδωσεν. Εν τοιαύτη περιπτώσει παρακαλώ κι εγώ τον κ. Νομομηχανικόν όπως μου παραχωρήσει μέρος δι εγκατάστασιν δημοσίου θεάματος άνευ χρηματικής αποζημιώσεως όπως έπραξε δια τον θεατρώνη του θεάτρου «Πάνθεον», παρά την συννοικίαν των Δικαστηρίων.

Μεθ' υπολήψεως.

Δημ. Πετράκης²²

Αλλά σιγά σιγά περνάει οι καιρός της κοσμοπλημμύρας στα θέατρα και δυστυχώς το καλοκαίρι του 1924 οι θεατρόφιλοι μάλλον έχουν λιγοστέψει κατά πολύ και σημειώνεται η πενιχρή προσέλευση θεατών και μάλιστα σε έργο του Σπύρου Μελά («Ο Γιος του Ίσκιου»),²³ κάτι που εικάζεται ότι θα συνέβη και σε άλλες παραστάσεις κι άλλων θιάσων. Από τις 20 Ιουλίου 1924 κι εξής δεν απαντώνται πλέον ανακοινώσεις για δραστηριότητα του θιάσου Μέρτικα, προφανώς σταμάτησαν οι παραστάσεις του και τον Δεκέμβριο του ίδιου χρόνου εκείνος καταχωρείται σε διαφημίσεις εφημερίδων μαζί με κάποιον άλλο ως καταστηματάρχης ενός μαγαζιού με προσωπίδες και ντόμινα επ' ενοικίω. Συγκεκριμένα: ΠΡΟΣΩΠΙΔΕΣ!! Το παρά τα Μπιτσαξίδικα κατάστημα Χαραλ Φλεμετάκη και Ζαχ. Μέρτικα έχει μεγάλην παρακαταθήκην προσωπίδων άνω των 200 ειδών και πωλούνται χονδρικώς και λιανικώς. Επίσης ευρίσκονται και Ντόμινα νέας μόδας χορηγούμενα επ' ενοικίω.²⁴ Ως τεκμαίρεται και στις αρχές του 1925 ο Μέρτικας συνεχίζει με τις προσωπίδες, αν και σ' αυτό ήταν άτυχος, αφού εκείνες τις απόκριες του 1925 η Αστυνομία απαγόρευσε τις μάσκες. Λίγο αργότερα φαίνεται ότι ο Μέρτικας ετοίμαζε και πάλι θίασο, είχε πάει επί τούτου στην Αθήνα, αναγγέλλει μάλιστα δια των εφημερίδων ότι αρχίζει τις παραστάσεις του, χωρίς όμως να υπάρχει τεκμηρίωση ότι αυτό πραγματοποιήθηκε.

Παρακάτω παρατίθενται μια προς μια οι 203 παραστάσεις του θιάσου στα Χανιά και οι ανάλογες ημερομηνίες, τα θέατρα και το δραματολόγιο, αλλά και μικρές ειδήσεις για τον θίασο και την κάθε παράσταση, όπως τα απέδωσε η πολύμηνη και πολύμοχθη έρευνα στον τοπικό Τύπο της εποχής, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι έχουν καλυφθεί απαραίτητα πλήρως όλες οι παράμετροι του θέματος. Σε κάθε περίπτωση και μόνο από τις καταχωρήσεις αντλούνται πλείστα στοιχεία, και όχι μόνο για τον θίασο και τις παραστάσεις του.

Στο κεφάλαιο «Κριτικά Σημειώματα στον Τοπικό Τύπο» ενδεικτικά παρατίθενται αυτούσια δημοσιεύματα που αφορούν στον Θίασο Μέρτικα και τις παραστάσεις του και καταγράφονται είτε σχόλια και κριτικές, είτε παρατηρήσεις,

21. Εννοεί τον Ι. Ναναδάκη, ο οποίος αργότερα διαχειριζόταν το θέατρο με τον Αν. Τζανάκη.

22. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 2126/19-6-1924

23. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 2119/3-7-1924

24. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 2264/20-12-1924 και φ. 2265/21-12-1924

τόσο προς τον θίασο, όσο και προς το χανιώτικο φιλοθεάμον κοινό για τον απαιτούμενο σεβασμό του προς τους ηθοποιούς και τα έργα. Τα δημοσιεύματα παρατίθενται χρονολογικά.

Όπως κι αν έσβησε ο θίασος του Ζαχαρία Μέρτικα, μετά τις τόσες παραστάσεις των άνω των δυο χρόνων στην πόλη, δεν μπορεί κάποιος να μην αναρωτηθεί με τί καρδιά αυτοί οι άνθρωποι που αγωνιούσαν να επιβιώσουν αμέσως μετά τον τραγικό ξεριζωμό τους, απέδιδαν τα «χιουμοριστικά νούμερα» και τα «πετακτά τραγουδάκια», με τη σκέψη στην αγαπημένη Ιωνία που κείτονταν στη Μικρασιατική ακτή, καμένη, ερημωμένη και κρανίου τόπος....

ΜΙΑ ΚΑΛΙΤΕΡΗΝΗ ΚΕΡΕΡΙΑ

Η ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΤΗΣ

Υπό το καλλιτεχνικό θείο του Ζ. Μέρτικα, δίδεται είν προση Παιγ σκεπή ή τιμητική της ηθο: ΑΣΠΙΣΙΑΣ ΣΑΝΔΗ με το εχον οίονητικόν έργον δ α λαλίστη. Είς τήν παράστασιν αὐτήν

Θά θαυμάσουν εἰ Σανδῆς τήν κ. Σάνδη εἰς τὸ στοιχ. ἰόνει. Ἡ κυρία Ἀσπασία Σάνδη, ἡ εἰς διὰ καὶ τῶν καὶ φιλοτιμῶν ἡθοποιῶν, ἀποδίδουσα εἰς τὸν λόγον: μετ' ἡθοποιῶν, εἰς τὴν καὶ τελειότησιν, κατέκρινε

τὸ κοινὸν τῶν Χανίων δὲ καὶ τὸ φιλόμοισον κοινὸν τῶν Χανίων δὲ καὶ τὸν ἰδίον ἡθοῖον νὰ ἐκτελέσῃ τὸν εὐχόμενον καὶ ἀποδοῦναι τὴν τιμὴν τῆς ἀσπασίας, καὶ τὸν ἰδίον μετ' ἡθοποιῶν καὶ σιμαδῶν παρικοῦ τοῦ εἰς τὴν κυρίαν Σάνδη, ἀρξάν τὴν σκεπήν τὴν τιμὴν αὐτῆς εἰς τὴν τιμητικὴν εἰς.

Δὲν ἀμφιβόλῳμεν λοιπὸν δεῖ

ΣΤΑΥΡΟΣ ΣΑΦΗΣ

Εφημ. "Κήρυξ" 12 Σεπτεμβρίου 1923

ΟΙ 203 ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΘΙΑΣΟΥ ΖΑΧ. ΜΕΡΤΙΚΑ ΣΤΑ ΧΑΝΙΑ
ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΜΑ ΣΥΝΟΔΕΥΤΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ

- 9 Οκτωβρίου 1922. Ο ΘΙΑΣΟΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ. Σήμερα ο θίασος των Προσφύγων δίδει δύο παραστάσεις, την απογευματινήν εν ώρα 5η μ.μ. ακριβώς και την εσπερινήν την 9 ½ μ.μ. με εκλεκτάς επιθεωρήσεις και κωμωδίας εις αμφοτέρας τας παραστάσεις. Τιμαί συνήθεις.²⁵
 - 13 Οκτωβρίου 1922. Θέατρον «Ομόνοια» εν Χανίοις. Εις τα Νέα Καταστήματα του Παπαδάκη. Θίασος Σμυρναίων προσφύγων κ. Μέρτικα.²⁶
 - 22 Οκτωβρίου 1922. Θίασος Σμυρναίων Προσφύγων κ. Μέρτικα, εις τα Νέα Καταστήματα του Παπαδάκη. Συμπληρωθείς ο θίασος δια νέων εκλεκτών προσώπων, εμφανίζεται απόψε με το θαυμάσιον νεοελληνικόν έργον «Η Γκόλφω» εις πράξεις πέντε. Ώρα 9 ½ εσπερινή.²⁷
 - 28 Οκτωβρίου 1922. Θέατρο «Ομόνοια». Εις τα Νέα Καταστήματα του Παπαδάκη. Θίασος Προσφύγων Σμυρναίων - Επιθεώρησις με 25 τραγούδια.²⁸
 - 6 Νοεμβρίου 1922. Θεατρικά. Απόψε εις τον θίασον προσφύγων, ευεργετική παράστασις υπέρ των κυριών του θιάσου, με την εκλεκτήν επιθεώρησιν «Ο Παπαγάλος».²⁹
 - 12 Νοεμβρίου 1922. Θέατρο «Ομόνοια». Την προσεχή Δευτέραν 14 Νοεμβρίου. Έκτακτος τιμητική παράστασις και υπέρ των κυριών Μαρίκας Μαρσέλλου, Ριρής Στεργιανοπούλου, Πώπης Γεωργιάδου και του κυρίου Στ. Μαρσέλλου.³⁰
- 19 Νοεμβρίου 1922 αναχώρηση για Ρέθυμνο –
30 Νοεμβρίου 1922 επάνοδος στα Χανιά
- 11 Ιανουαρίου 1923. Ο Χορ Χόρ Αγάς. Με εξαιρετικήν επιτυχίαν παίζεται εις το θέατρον της πόλεώς μας το πλούσιον και εκλεκτόν έργον «Ο Χορ Χορ Αγάς». Το έργον τούτο παρά τας τεχνικάς δυσκολίας του κατορθώνεται χάρις εις τον ζήλον και την δημιουργικότητα του κ. Μέρτικα ως και εις την λεπτότητα και καλλιτεχνικήν δύναμιν της δίδος Στεργιανοπούλου να εκτελείται με επιτυχίαν θαυμαστήν. Οι ανατολίτικοι ρόλοι του έργου αποδίδονται φυσικώτατα και με πείραν κατάλληλον, διά τούτο δε το κοινόν παρακολουθεί με ζωηρόν ενδιαφέρον τας παραστάσεις ταύτας του θιάσου.³¹
 - 25 Ιανουαρίου 1923. Θεατρικά. Συμπληρωθείς ο ενταύθα θίασος προσφύγων

25. Εφημ. «Νέα Έρευνα», φ. 296/9-10-1922

26. Εφημ. «Κήρυξ», φ. 2342/13-10-1922

27. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 1512/22-10-1922

28. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 1515/28-10-1922

29. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 1525/6-11-1922

30. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 1532/12-11-1922

31. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 1679/11-1-1923

δια 5 νέων προσώπων, εξετέλεσε χθες το δυνατό και συγκινητικό νεοελληνικόν δράμα «Η Γκόλφω». Το κοινόν παρακολουθεί μετ' ενδιαφέροντος την επιτυχή εξέλιξιν και συμπλήρωσιν του θιάσου.³²

- 27 Ιανουαρίου 1923. Θεατρικά. Θίασος Ζ. Μέρτικα. Γεμάτο κάθε βράδυ από εκλεκτό κοσμάκι το θέατρο «Ομόνοια». Ο θίασος επλούτησε με πέντε ακόμη πρόσωπα εκλεκτά. Σήμερον επαναλαμβάνεται η γλυκειά οπερέττα «Χορ Χορ Αγάς» με τα νέα πρόσωπα τα οποία υπόσχονται πολλά πράγματα. Το Σάββατον από τις 9.30 μ.μ. μέγας οικογενειακός χορός μασκέ και μη. Χαρτοπόλεμος, ανθοπόλεμος, τρέλλα εις την αίθουσαν του θεάτρου.³³
- 31 Ιανουαρίου 1923. Θεατρικά. Ο θίασος προσφύγων εξακολουθεί τας εργασίας του επιτυχεστάτα και συγκεντρώνει καθ' εκάστην εσπέραν αρκετούς θεατάς. Η «Γκόλφω» και ο «Χορ Χορ Αγάς» είναι τα δυο έργα εις τα οποία σημειώνεται εξαιρετική επιτυχία. Το κοινόν τα παρακολουθεί με ιδιάζον ενδιαφέρον. Ο θίασος πλουτίζεται εντός της εβδομάδος με νέα πρόσωπα τα οποία αναμένονται εξ Αθηνών ούτω δε καταστή δυνατή η εκτέλεσις και του απαιτητικότερου θεατρικού έργου.³⁴
- 2 Φεβρουαρίου 1923. Θέατρον «Ομόνοια». Θίασος Ζαχ. Μέρτικα. Την εσπέραν της Πέμπτης ο θίασος δίδει δια πρώτην φοράν το έξοχον δραματικόν ειδύλλιον του αιμυνήστου Περεσιάδου «Η Σκλάβα». Μετά την παράστασιν θα δοθεί μέγας οικογενειακός χορός μέχρι των πρωινών ωρών. Χαρτοπόλεμος, ανθοπόλεμος, τρέλλα. Μπουφές πλουσιώτατος για όλα τα γούστα. Κοσμοχαλασιά.³⁵
- 12 Φεβρουαρίου 1923. Θέατρον «Ομόνοια» Θίασος Ζαχ. Μέρτικα. Απόψε η Σμυρναϊκή επιθεώρησις «Το Λεξικό», με επίκαιρα τετράστιχα και τραγουδάκια πεταχτά.³⁶
- 3 Μαρτίου 1923. ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ. Άξιος θερμών συγχαρητηρίων είναι ο εν τη πόλει μας θιασάρχης κ. Ζαχ. Μέρτικας διότι προσπαθεί πώς να πλουτίσει με το αναγκαιούν υλικόν τον θιάσόν του δια να μας παρουσιάσῃ κάτι τι το ωραίον, το σοβαρόν, το εκλεκτόν. Μετέβη εις τας Αθήνας προ ημερών και μας έφερε 4 – 5 πρόσωπα. Ήδη αφίχθησαν εξ Ηρακλείου έτερα τρία και ούτω ο θίασος, τελείως πλέον καταρτισθείς, θα δυνηθή να παίξει έργα τα οποία θ' αναδείξουν τούτον αντάξιον των προσδοκιών της κοινωνίας μας. Αύριον το εσπέρας θα παιχθή η Σμυρναϊκή επιθεώρησις «Το Λεξικό», γεμάτη πεταχτά τραγουδάκια και με τετράστιχα επίκαιρα.³⁷

32. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 1691/25-1-1923

33. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 1693/27-1-1923

34. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 1696/31-1-1923

35. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 1698/2-2-1923

36. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 1706/12-2-1923

37. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 1710/3-3-1923

- 9 Μαρτίου 1923. Θέατρον «Ομόνοια». Θίασος Ζαχ. Μέρτικα. Σήμερα 9.30 μ.μ. η αριστουργηματική τρίπρακτος κωμωδία «Η Θεία του Καρόλου», με τον κ. Μέρτικα. Το Σάββατον η Συμυρναϊκή επιθεώρησις «Κινηματογράφος» με πεταχτά τραγουδάκια και επίκαιρα τετράστιχα.³⁸
- 14 Μαρτίου 1923. Θέατρον «Ομόνοια». Θίασος Ζαχ. Μέρτικα. Σήμερα ώρα 9.30 μ.μ. Η πρώτη της εξυπνοτάτης Συμυρναϊκής επιθεωρήσεως «Το Λόπι» εις πράξεις 3, με χαριτωμένα λογοπαίγνια, σάτιραν και πεταχτά τραγουδάκια. Αύριον Κυριακήν 2 παραστάσεις. Απογευματινή ώρα 5 και εσπερινή ώρα 9.30 με την Συμυρναϊκή επιθεώρησιν «Το Λόπι», με πεταχτά τραγουδάκια και επίκαιρα τετράστιχα. Προσεχώς «Η Άγνωστος».³⁹
- 15 Μαρτίου 1923. Θέατρον «Ομόνοια». Θίασος Ζαχ. Μέρτικα. Σήμερα και ώρα 9.30 μ.μ. Επαναλαμβάνεται η τοσούτον αρέσασα και καταχειροκροτηθείσα κωμωδία του Μολιέρου «Ο Αρχοντοχωριάτης» εις πράξεις 4 με 20 εκλεκτά τραγούδια. ΔΙΑΝ ΠΡΟΣΕΧΩΣ του Dario Nicodemi «Το Κουρέλι».⁴⁰
- 16 Μαρτίου 1923. Θέατρον «Ομόνοια» Θίασος Ζαχ. Μέρτικα. Σήμερα ώρα 9 ½ μ.μ. «Το Κουρέλι» έργον Dario Nicodemi εις πράξεις 3, μεστάς ευφύας, δράσεως και χάριτος.⁴¹
- 17 Μαρτίου 1923. Θέατρον «Ομόνοια». Θίασος Ζαχ. Μέρτικα. Σήμερα ώρα 9 ½ μ.μ. Η πρώτη της εξυπνοτάτης Συμυρναϊκής Επιθεωρήσεως «Το Λόπι» εις πράξεις 3 με χαριτωμένα λογοπαίγνια, σάτυραν και πεταχτά τραγουδάκια. Προσεχώς: «Η Άγνωστος».⁴²
- 20 Μαρτίου 1923. Θέατρον «Ομόνοια». Θίασος Ζαχ. Μέρτικα. Σήμερα ώρα 9 ½ μ.μ. Το αγαπητόν δράμα του λαού «Ο Αρχιεργάτης» με Παύλον τον κ. Α. Παρίδην. Προσεχώς: «Η Άγνωστος».⁴³
- 21 Μαρτίου 1923. Θέατρον «Ομόνοια». Θίασος Ζαχ. Μέρτικα. Σήμερα ώρα 9 ½ μ.μ. Το αγαπητόν δράμα του λαού «Ο Αρχιεργάτης» με Παύλον τον κ. Α. Παρίδην. Προσεχώς: «Η Άγνωστος». Σημ. Ειδοποιούνται οι κ. κ. θαμώνες του θεάτρου ότι τα καθίσματα των διακεκριμένων είναι ηριθμημένα και δύνανται να προμηθεύονται τα εισιτήριά των από πρωΐας.⁴⁴
- 22 Μαρτίου 1923. Θέατρον «Ομόνοια». Θίασος Ζαχ. Μέρτικα. Σήμερα ώρα 9 ½ μ.μ. Η Συμυρναϊκή Επιθεώρησις «Το Λεξικό». Προσεχώς: «Η Άγνωστος». Σημ. Ειδοποιούνται οι κ. κ. θαμώνες του θεάτρου ότι τα καθίσματα των διακε-

38. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 1715/9-3-1923

39. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 1727/14-3-1923

40. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 1720/15-3-1923

41. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 1721/16-3-1923

42. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 1722/17-3-1923

43. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 1725/20-3-1923

44. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 1726/21-3-1923

κριμένων είναι ηριθμημένα και δύνανται να προμηθεύονται τα εισιτήριά των από πρωΐας.⁴⁵

- 23 Μαρτίου 1923. Θέατρον «Ομόνοια». Θίασος Ζαχ. Μέρτικα. Σήμεραν ώρα 9 ½ μ.μ. Η πολύπλοκος κωμωδία του Ν. Λάσκαρη «Τα Μαλλιά Κουβάρια». Λίαν προσεχώς: «Ο Παράδεισος του Μωάμεθ». Αύριον «Η Άγνωστος».⁴⁶
- 24 Μαρτίου 1923. Θέατρον «Ομόνοια». Θίασος Ζαχ. Μέρτικα. Σήμεραν ώρα 9 ½ μ.μ. «Η Άγνωστος». Λίαν προσεχώς: «Ο Παράδεισος του Μωάμεθ».⁴⁷
- 25 Μαρτίου 1923. Θέατρον «Ομόνοια». Θίασος Ζαχ. Μέρτικα. Σήμεραν ώρα 9 ½ μ.μ. Διά πρώτην φοράν «Τα Ανάμικτα Παναθήναια». Τρίπρακτος Αθηναϊκή Επιθεώρησις με έξυπνα νούμερα και εύθυμα τραγουδάκια. Λίαν προσεχώς: «Ο Παράδεισος του Μωάμεθ». Αύριον απογευματινή ώρα 5. μ.μ. «Η Άγνωστος». Εσπερινή ώρα 9 ½ «Τα Ανάμικτα Παναθήναια».⁴⁸
- 27 Μαρτίου 1923. Θέατρον «Ομόνοια». Θίασος Ζαχ. Μέρτικα. Σήμεραν ώρα 9 ½ μ.μ. Η υπεραρέσασα και καταχειροκροτηθείσα Σμυρναϊκή Επιθεώρησις «Το Λόπι». Λίαν προσεχώς: «Ο Παράδεισος του Μωάμεθ» και «Αι δύο Ορφαναί».⁴⁹
- 29 Μαρτίου 1923. Θέατρον «Ομόνοια». Θίασος Ζαχ. Μέρτικα. Σήμεραν ώρα 9 ½ μ.μ. Η εξόχου πλοκής και δράσεως Γαλλική φάρσα «Ο Επίγειος Παράδεισος». Ακατάλληλον δια δεσποινίδας. Την Παρασκευήν η τιμητική της δίδος Ριρής Στεργιανοπούλου με «Τας Δύο Ορφανάς».⁵⁰
- 31 Μαρτίου 1923. Θέατρον «Ομόνοια». Θίασος Ζαχ. Μέρτικα. Σήμεραν ώρα 9 ½ μ.μ. Η τιμητική της δίδος Ριρής Στεργιανοπούλου με το δράμα «Αι δύο Ορφαναί».⁵¹
- 1 Απριλίου 1923. Θέατρον «Ομόνοια». Θίασος Ζαχ. Μέρτικα. Σήμεραν ώρα 9 ½ μ.μ. Διά πρώτην φοράν. Τρίπρακτος Αθηναϊκή Επιθεώρησις με έξυπνα νούμερα και εύθυμα τραγουδάκια «Τα Νέα Παναθήναια». Αύριον Απογευματινή ώρα 5 μ.μ., Εσπερινή ώρα 9 ½ μ.μ. «Τα Νέα Παναθήναια». Υπό μελέτην «Το Ρόδον της Σταμπούλ».⁵²
- 2 Απριλίου 1923. Θέατρο «Ομόνοια». «Τα Νέα Παναθήναια». Δύο παραστάσεις: Απογευματινή – ώρα 5 μ.μ., Εσπερινή – ώρα 9.30 μ.μ. Αι θέσεις ηριθμημέναι. Υπό μελέτην «Το Ρόδον της Σταμπούλ».⁵³
- 13 Απριλίου 1923. Θέατρο «Ομόνοια». «Το Λεξικό». Σμυρναϊκή Επιθεώρησις

45. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 1727/22-3-1923

46. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 1728/23-3-1923

47. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 1729/24-3-1923

48. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 1730/25-3-1923

49. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 1731/27-3-1923

50. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 1733/29-3-1923

51. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 1735/31-3-1923

52. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 1736/1-4-1923

53. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 1736/1-4-1923

με 28 πετακτά τραγουδάκια και επίκαιρα δίστιχα.⁵⁴

- 14 Απριλίου 1923. Θέατρο «Ομόνοια». «Τα Μαλλιά Κουβάρια», του Ν. Λάσκαρη. Κατά γενικήν αναζήτησιν η πολυαγαπημένη τρίπρακτος κωμωδία.⁵⁵
- 15 Απριλίου 1923. Θέατρο «Ομόνοια». «Ο Ράπτης Κυριών». Ακατάλληλον δια μικράς δεσποινίδας.⁵⁶
- 16 Απριλίου 1923. Θέατρο «Ομόνοια». «Το Ρόδον της Σταμπούλ»- εις πράξεις τρεις. Δύο παραστάσεις: Απογευματινή – ώρα 5.30 μ.μ., Εσπερινή: ώρα 9.30 μ.μ.⁵⁷
- 18 Απριλίου 1923. Θέατρο «Ομόνοια». «Τα ανάμικτα Παναθήναια». Η πολυαγαπημένη Αθηναϊκή επιθεώρησις.⁵⁸
- 19 Απριλίου 1923. Θέατρο «Ομόνοια». «Τα ανάμικτα Παναθήναια».⁵⁹
- 20 Απριλίου 1923. Θέατρο «Ομόνοια». «Μετά την δίκη». Δυνατόν και δραματικόν έργον. Τιμητική παράστασις υπέρ του εκλεκτού και συμπαθούς καλλιτέχνου κ. Κ. Μόσχοβα.⁶⁰
- 22 Απριλίου 1923. Θέατρο «Ομόνοια». «Ο Γέρω Μαρτέν»- εις πράξεις τρεις. Έξοχον οικογενειακόν δράμα των Κορμών και Γκρανζέ.⁶¹
- 23 Απριλίου 1923. Θέατρο «Ομόνοια». «Η τύχη της Μαρούλας»- κωμειδύλλιον εις πράξεις τρεις με 25 τραγούδια. Δύο παραστάσεις: Απογευματινή – ώρα 5.30 μ.μ., Εσπερινή: ώρα 9.30 μ.μ.⁶²
- 25 Απριλίου 1923. Θέατρο «Ομόνοια». «Οι Σφουγγαράδες»- το ρομαντικόν κωμειδύλλιον του Ν. Κιτσεπούλου. Με τιμάς ηλαττωμένας. Θέσις Α' ηριθμημένη δρχ. 5.00, θέσις Β' δρχ. 2,50.⁶³
- 26 Απριλίου 1923. Θέατρο «Ομόνοια». «Η Γκόλφω»- το δημοφιλέστατον δραματικόν ειδύλλιον του Σ. Περειιάδου. Με τιμάς ηλαττωμένας. Θέσις Α' ηριθμημένη δρχ. 5.00, θέσις Β' δρχ. 2,50.⁶⁴
- 27 Απριλίου 1923. Θέατρο «Ομόνοια». «Ο Γέρω Μαρτέν»- οικογενειακόν δραματικόν αριστούργημα των Κορμών και Γκρανζέ. Έκτακτος καλλιτεχνική παράστασις υπέρ των καλλιτεχνών του θιάσου δίδος Χρύσας Καπλαντζή και Α. Άλβινγκ. Σημείωσις εφημερίδας: Ελπίζομεν ότι η κοινωνία μας θα σπεύσῃ σύσσωμος απόψε εις το θέατρον, αφ' ενός μεν για να απολαύσῃ το έξοχον αυτό

54. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 1744/13-4-1923

55. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 1745/14-4-1923

56. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 1746/15-4-1923

57. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 1746/15-4-1923

58. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 1748/18-4-1923

59. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 1749/19-4-1923

60. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 1748/18-4-1923 και φ. 1750/20-4-1923

61. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 1752/22-4-1923

62. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 1752/22-4-1923

63. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 1754/25-4-1923

64. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 1755/26-4-1923

- έργον, αφ' ετέρου δε δια να υποστηρίξη τους δυο καλλιτέχνες ηθοποιούς.⁶⁵
- 29 Απριλίου 1923. Θέατρο «Ομόνοια». «Οι δύο Λοχίαι»- εις πράξεις τρεις. Το διδακτικώτατον δράμα του Ντοπενί. Με τιμάς ηλαττωμένας. Θέσις Α' ηριθμημένη δρχ. 5.00, θέσις Β' δρχ. 2,50.⁶⁶
 - 1 Μαΐου 1923. Θέατρο «Ομόνοια». Σήμερον Τρίτη το αγαπητόν κωμειδύλλιον Ν. Κοσηλοπούλου «Οι Σφουγγαράδες», εις πράξεις τρεις με 22 τραγούδια.⁶⁷
 - 5 Μαΐου 1923. Θέατρο «Ομόνοια». Σήμερον Ντάριο Νικοντέμι «Το Κουρέλι» κατ' απαίτησιν πολλών οικογενειών. Το Κουρέλι υποδύεται λίαν επιτυχώς η δις Ρ. Στεριανοπούλου. Μετ' ολίγας ημέρας αφικνείται εξ Αθηνών ο κ. Ζ. Μέρτικας όστις μετέβη προς συμπλήρωσιν του προσωπικού και προς πλουτισμόν του ρεπερτορίου του.⁶⁸
 - 6 Μαΐου 1923. Θέατρο «Ομόνοια». Σήμερον προ και μετά τον δείπνον ώρα 6 και 9.30 το ρωμαντικώτατον κωμειδύλλιον «Οι Μυλωνάδες» εις πράξεις 4, με 25 εκλεκτά τραγουδάκια.⁶⁹
 - 9 Μαΐου 1923. Θέατρο «Ομόνοια». Κατά γενικήν απαίτησιν επαναλαμβάνεται σήμερον η κορωνίς των κωμωδιών «Οι έρωτες της Κλεοπάτρας». Σήμερον έρχεται ο κ. Μέρτικας εξ Αθηνών με νέα πρόσωπα και νέα έργα.⁷⁰
 - 10 Μαΐου 1923. Θέατρο «Ομόνοια». Σήμερον το δημοφιλέστατον δραματικό ειδύλλιον Δ. Βοτσάρη «Η Ψυχοκόρη», εις πράξεις 3, με άσματα και χορούς.⁷¹
 - 11 Μαΐου 1923. ΔΗΛΩΣΙΣ – Η τιμητική παράστασις του ζεύγους Σταθοπούλου, δια λόγους ανεξαρτήτως της θελήσεώς μας, δοθήσεται την προσεχή εβδομάδα. Χανιά τη 10 Μαΐου 1923, Θίασος Ζ. Μέρτικας.⁷²
 - 16 Μαΐου 1923. Θίασος Ζ. Μέρτικας. Λίαν προσεχώς άρχονται αι παραστάσεις του θιάσου εις το νέον καλοκαιρινόν θέατρον «Πάνθεον» του κ. Ναναδάκη, έναντι των Δικαστηρίων. Ο θίασος πλουτισθείς διά νέων προσώπων όπως και έργων, θα δώση σειρά παραστάσεων καθ' όλην την θερινήν περίοδον, καταβάλλων πάσαν προσπάθειαν όπως ευχαριστήση τους θεατροφίλους.⁷³
 - 19 Μαΐου 1923. Σήμερον Σάββατον πανηγυρική έναρξις της θερινής περιόδου, εις το νέον θέατρον «Πάνθεον» του κ. Ι. Ναναδάκη, με την Αθηναϊκήν κωμικοσατυρική επιθεώρησιν «Τα εξ αμάξης», γεμάτην από έξυπνα καλαμπούρια,

65. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 1756/27-4-1923

66. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 1758/29-4-1923

67. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 14/1-5-1923

68. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 18/5-5-1923

69. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 19/6-5-1923

70. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 21/9-5-1923

71. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 22/10-5-1923

72. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 23/11-5-1923

73. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 27/16-5-1923

επικαίρους σκηνάς και πεταχτά τραγούδια. Τιμαί προσιταί εις όλους. Θέσις Α' δρ. 5, Θέσις Β' δρ. 2,50.⁷⁴

- 22 Μαΐου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Θίασος Ζ. Μέρτικα. Σήμερον «Ο Χορχόρ Αγάς», με Φατμέ την δα. Ρ. Στεργιανοπούλου και Μπέην τον κ. Κ. Μαυρέα.⁷⁵
- 24 Μαΐου 1923. ΠΑΡΑΣΤΑΣΙΣ ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΑΣΘΕΝΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ. Τη πρωτοβουλία της Επιτροπής των Προσφύγων δίδεται το προσεχές Σάββατον παράστασις εις το Θέατρον «Πάνθεον» υπέρ των ασθενών προσφύγων της πόλεώς μας. Η κοινωνία μας αποβλέπουσα εις τον ιερόν σκοπόν της παραστάσεως, ελπίζομεν ότι θα φανή πρόθυμος εις υποστήριξιν. Εισιτήρια από τούδε πωλούνται υπό των διαφόρων κυριών των υποεπιτροπών.⁷⁶
- 25 Μαΐου 1923. Σήμερον η προαγγελθείσα παράστασις του ζεύγους Σταθοπούλου με τους ΣΦΟΥΓΓΑΡΑΔΕΣ. Προσεχώς «Το Ρόδον της Σταμπούλ» και «Οι Ερωτευμένοι».⁷⁷
- 26 Μαΐου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμερον υπό του θιάσου Ζ. Μέρτικα, έκτακτος ευεργετική παράστασις υπέρ των προσφύγων, καθ' ην διδαχθήσεται το έξοχον ηρωικόν δράμα «Μαρία η Πενταγιώτισσα». Αύριον Κυριακήν, δυο παραστάσεις. Απογευματινή ώρα 6.30 «Ο Αρχιεργάτης», Εσπερινή ώρα 9.30 «Ο κινηματογράφος του 1916».⁷⁸
- 27 Μαΐου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμερον υπό του θιάσου Ζ. Μέρτικα δυο μεγάλοι παραστάσεις. Απογευματινή ώρα 6.30 «Ο Αρχιεργάτης», Εσπερινή ώρα 9.30 «Ο κινηματογράφος του 1916». Εις πράξεις τρεις.⁷⁹
- 29 Μαΐου 1923. Η ΠΑΡΑΣΤΑΣΙΣ ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ. Η προαγγελθείσα παράστασις υπέρ των ασθενών προσφύγων εδόθη εις το Θέατρον «Πάνθεον» το παρελθόν Σάββατον. Χάρις εις την δραστηριότητα των υποεπιτροπών των κυριών αίτινες είχαν αναλάβη την διανομήν των εισιτηρίων και την προθυμίαν της κοινωνίας μας ήτις απέδειξε δια μυριοστήν φοράν την προς φιλανθρωπικούς σκοπούς υποστήριξιν της, αι εισπράξεις υπερέβησαν πάσαν προσδοκίαν.⁸⁰
- 31 Μαΐου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμερον η κωμικοσατυρική επιθεώρησις «Το Λεξικό», εις πράξεις τρεις με 25 τραγούδια.⁸¹
- 1 Ιουνίου. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμερον «Ο Αρχοντοχωριάτης», εις πράξεις

74. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 30/19-5-1923

75. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 32/22-5-1923

76. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 35/24-5-1923

77. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 36/25-5-1923

78. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 37/26-5-1923

79. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 38/27-5-1923

80. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 39/29-5-1923

81. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 41/31-5-1923

- 4, με 22 τραγούδια.⁸²
- 2 Ιουνίου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμεραν υπό του Θιάσου Ζ. Μέρτικα «Ο Αγαπητικός της Βοσκοπούλας» ειδύλλιον εις πράξεις 5 με άσματα και χορούς. Θέσις Α' δρ. 5,00, Θέσις Β' δρ. 2,50. Ο φόρος του Δημοσίου εις βάρος των θεατών.⁸³
 - 3 Ιουνίου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμεραν υπό του θιάσου Μέρτικα «Τα ανάμικτα Παναθήναια», με συμπλήρωσιν το θιάσου διά νέων προσώπων. Αύριον Δευτέρα το θέατρον αργεί ένεκα των δοκιμών. Προσεχώς «Η Άγνωστος».⁸⁴
 - 5 Ιουνίου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμεραν υπό του θιάσου Μέρτικα το περιφανές έργον του Νοβέλη «Μετά το έγκλημα» εις πράξεις τρεις πλήρεις δράσεως. Προσεχώς «Η Άγνωστος», με συμπλήρωσιν το θιάσου διά νέων προσώπων.⁸⁵
 - 8 Ιουνίου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμεραν υπό του θιάσου Ζ. Μέρτικα το αγαπητον δράμα του λαού «Οι δύο λοχίαι» εις πράξεις τρεις. Την Κυριακήν αφικνείται εξ Αθηνών η συμπαθής σουμπρέττα δις Νίτσα Πετροπούλου μετ' άλλων προσώπων, και ούτω ο θιάσος συμπληρώνει τον αριθμόν 24 προσώπων.⁸⁶
 - 9 Ιουνίου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμεραν το περιπαθέστατον οικογενειακόν δραματικόν μεγαλούργημα του Μπισών «Η Άγνωστος» υπό του τελείως συμπληρωθέντος θιάσου του κ. Ζ. Μέρτικα όστις φθάνει αύριον εξ Αθηνών μετά των νέων προσώπων.⁸⁷
 - 10 Ιουνίου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμεραν υπό του Θιάσου Ζ. Μέρτικα η εξυπνοτάτη Σμυρναϊκή κωμικοσατυρική επιθεώρησις «Το Λόπι» εις πράξεις τρεις με 28 εκλεκτά τραγούδια.⁸⁸
 - 13 Ιουνίου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμεραν υπό του Θιάσου Ζ. Μέρτικα «Η Άγνωστος» του Μπισών. Αύριον Πέμπτη «Το Λόπι», με την χορεύτριαν Καίτην Δημητρίου, τον βαρύτονον Κ. Λιβαδάν, και την σουμπρέττα Μαίρην Ελευθεριάδου, οίτινες φθάνουν σήμεραν εξ Αθηνών μετά του κ. Ζ. Μέρτικα.⁸⁹
 - 14 Ιουνίου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμεραν η Σμυρναϊκή επιθεώρησις «Το Λόπι», με τους νεοαφιχθέντας ηθοποιούς Μαίρην Ελευθεριάδου, Κ. Λιβαδάν και Ζαχ. Μέρτικαν, εις πράξεις τρεις και 25 εκλεκτά τραγούδια.⁹⁰
 - 15 Ιουνίου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμεραν υπό του Θιάσου Ζ. Μέρτικα

82. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 42/1-7-1923

83. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 43/2-6-1923

84. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 44/3-6-1923

85. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 45/5-6-1923

86. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 48/8-6-1923

87. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 49/9-6-1923

88. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 50/10-6-1923

89. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 52/13-6-1923

90. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 52/14-6-1923

(τελείως συμπεπληρωμένου) «Η Θεία του Καρόλου», αγγλική κωμωδία εις πράξεις τρεις. Λίαν προσεχώς «Το Ρόδον της Σταμπούλ».⁹¹

- 16 Ιουνίου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμερον υπό του Θιάσου Ζ. Μέρτικα, κατά γενικήν αναζήτησιν, η γλυκυτάτη τουρκική οπερέτα «Ο Χορχόρ Αγάς» εις πράξεις τρεις. Αύριον Κυριακήν απογευματινή παράστασις ώρα 6.30 μ.μ.⁹²
- 17 Ιουνίου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμερον δυο παραστάσεις. Απογευματινή ώρα 6.30 «Μια κλίνη δια τρεις», κωμωδία εις πράξεις δυο και μια πράξις επιθεωρήσεως. Εσπερινή ώρα 9.45 «Ο Καπετάν Γιακουμής» κωμειδύλλιον εις πράξεις 4 με 24 τραγούδια.⁹³
- 19 Ιουνίου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμερον κατά γενικήν αναζήτησιν η Αθηναϊκή Επιθεώρησις «Τα εξ Αμάξης» εις πράξεις τρεις, με 25 τραγούδια και χορούς υπό της κ. Καίτης Δημητρίου.⁹⁴
- 20 Ιουνίου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμερον υπό του θάσου Ζ. Μέρτικα, Γκορμών και Γκρανζέ «Ο Γέρω Μαρτέν», διδακτικώτατον οικογενειακόν έργον εις πράξεις 3.⁹⁵
- 21 Ιουνίου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμερον υπό του θάσου Ζ. Μέρτικα «Τα Νέα Παναθήναια», Αθηναϊκή κωμικοσατυρική επιθεώρησις εις πράξεις 3 με 26 τραγούδια.⁹⁶
- 22 Ιουνίου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμερον υπό του θάσου Ζαχ. Μέρτικα η αστειοτάτη κωμωδία του αθανάτου Μολιέρου «Αγαθόπουλος ο Ξηροχωρίτης» εις πράξεις 3. Ετοιμασθήτε διά «Το Ρόδον της Σταμπούλ».⁹⁷
- 23 Ιουνίου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμερον υπό του θάσου Ζ. Μέρτικα το κοινωνικόν δράμα «Ιωσίας ο Ακτοφύλαξ» εις πράξεις τρεις.⁹⁸
- 24 Ιουνίου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμερον ώρα 6.μ.μ. απογευματινή παράστασις με τον «Αγαθόπουλο» κωμωδία εις πράξεις τρεις. Εσπερινή ώρα 9.45 «Τα Ανάμικτα Παναθήναια», Επιθεώρησις εις πράξεις τρεις. Αύριον Δευτέραν «Η Γκόλφω».⁹⁹
- 29 Ιουνίου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμερον υπό του θάσου Ζ. Μέρτικα η έξοχος Αγγλική κωμωδία «Η Θεία του Καρόλου» εις πράξεις τρεις. Λίαν προσεχώς «Η Λύρα του Γέρω Νικόλα». Αι θέσεις της διακεκριμένης ηριθμημέναι.¹⁰⁰

91. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 54/15-6-1923

92. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 55/16-6-1923

93. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 56/17-6-1923

94. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 57/19-6-1923

95. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 58/20-6-1923

96. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 59/21-6-1923

97. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 60/22-6-1923

98. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 61/23-6-1923

99. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 62/24-6-1923

100. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 66/29-6-1923

- 30 Ιουνίου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμεραν υπό του θάσου Ζαχ. Μέρτικα η γλυκυτάτη τουρκική οπερέττα «Ο Χορ Χορ Αγάς» εις πράξεις τρεις. Αι θέσεις της διακεκριμένης ηριθμημέναι.¹⁰¹
- 1 Ιουλίου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμεραν Κυριακήν δύο παραστάσεις. Απογευματινή 6 ½ μ.μ. «Ο Αρχιεργάτης» και η μονόπρακτος κωμωδία «Θ' αυτοχειριασθή». Εσπερινή 9.45 μ.μ. κατά γενικήν αναζήτησιν «Το Ρόδο της Σταμπούλ». Αύριον Δευτέραν «Ο Αγαπητικός της Βοσκοπούλας». Αι θέσεις της διακεκριμένης ηριθμημέναι.¹⁰²
- 3 Ιουλίου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμεραν η αγαπητή κωμωδία του αθανάτου Μολιέρου «Ο Αρχοντοχωριάτης» εις πράξεις 4 και με 26 τραγούδια. Προετοιμάζεται «Ο Μακαρίτης Τουπινέλ».¹⁰³
- 4 Ιουλίου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμεραν Ν. Κοτσιλοπούλου «Οι Σφουγγαράδες», κωμειδύλλιον εις πράξεις 3. Την Παρασκευήν η τιμητική του κ. Μέρτικα με τον «Τουπινέλ».¹⁰⁴
- 5 Ιουλίου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμεραν η ευφρεστάτη και πλήρης παρεξηγήσεων τρίπρακτος κωμωδία του Ν. Λάσκαρη «Μαλλιά Κουβάρια». Αύριον η τιμητική του θιασάρχου κ. Ζ. Μέρτικα με τον «Τουπινέλ». Λίαν προσεχώς «Ο Σμυρναϊκός Παπαγάλος».¹⁰⁵
- 6 Ιουλίου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμεραν η τιμητική του θιασάρχου κ. Ζ. Μέρτικα με την ξεκαρδιστικήν κωμωδίαν του Μπισών «Ο Μακαρίτης Τουπινέλ» εις πράξεις τρεις. Εις το τέλος νέο μπαλέττο υπό της κ. Δημητρίου.¹⁰⁶
- 7 Ιουλίου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμεραν κατά γενικήν απαίτησιν «Το Ρόδο της Σαμπούλ». Λίαν προσεχώς «Το Κουρέλι».¹⁰⁷
- 8 Ιουλίου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμεραν δύο παραστάσεις. Απογευματινή 6 ½ μ.μ. «Ανθοδέσμη Κωμωδιών και Επιθεωρήσεως». Εσπερινή 10 μ. μ. ακριβώς «Ο Παπαγάλος του 1917», Σμυρναϊκή Επιθεώρησις εις πράξεις τρεις με 25 τραγούδια.¹⁰⁸
- 21 Ιουλίου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμεραν Σάββατον η πρώτη της νέας περιόδου συνδρομής με την ρωμαντικήν οπερέτταν του Ν. Χατζηαποστόλου (πρώτην φοράν παιζομένη ενταύθα) «Οι Ερωτευμένοι» εις πράξεις τρεις. Μετας πρωταγωνιστριάς Ασπασίαν Σάνδη και Ιωάνναν Συράκου. Προμηνύεται

101. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 67/30-6-1923

102. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 68/1-7-1923

103. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 69/3-7-1923

104. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 70/4-7-1923

105. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 71/5-7-1923

106. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 72/6-7-1923

107. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 73/7-7-1923

108. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 74/8-7-1923

- συρροή, σπεύσατε να εξασφαλίσετε τους αριθμούς των καθισμάτων σας.¹⁰⁹
- 22 Ιουλίου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμερα επαναλαμβάνεται η αγαπητή οπερέττα του Ν. Χατζηαποστόλου «Οι Ερωτευμένοι». Αύριον Δευτέρα το έξοχον έργο Γργ. Ξενοπούλου «Ο Κόκκινος Βράχος», εις τον οποίον διαπρέπει η συμπαθής πρωταγωνίστρια του θιάσου κ. Ασπ. Σάνδη.¹¹⁰
 - 25 Ιουλίου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμερα Τετάρτη η πλήρης άλατος Αθηναϊκή Επιθεώρησις «Ανάμικτα Παναθήναια» εις πράξεις τρεις. Τα πεταχτά και χαριτωμένα νούμερα θα παίξουν οι καλλιτέχνιδες κα Ασπασία Σάνδη και Ιωάν. Συράκου. Προσεχώς: «Καλέ Άντες».¹¹¹
 - 27 Ιουλίου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμερα Παρασκευή η υπεραρέσασα και καταχειροκροτηθείσα κατά την πρώτην της διδασκαλίαν τρίπρακτος κωμωδία του Μπισών «Ο Μακαρίτης Τουπινέλ».¹¹²
 - 28 Ιουλίου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμερα παίζεται υπό του θιάσου Ζ. Μέρτικα το χαριτωμένο κωμειδύλλιο Δ. Κόκκου «Η Λύρα του Γέρω Νικόλα» εις πράξεις τρεις με 20 πεταχτά τραγουδάκια. Αύριον Νέα Επιθεώρησις «Καλέ Άντες».¹¹³
 - 29 Ιουλίου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμερα η πρωτότυπος Αθηναϊκή Επιθεώρησις «Καλέ Άντες» εις πράξεις τρεις με 25 πεταχτά τραγουδάκια. Αύριον «Η Γκόλφω» με την κ. Ασπασίαν Σάνδη. Σημ. Παρακαλούνται οι κάτοχοι καρνέδων όπως κλείσουν εις το ταμείον τους αριθμούς των.¹¹⁴
 - 31 Ιουλίου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμερα η τοσούτον αρέσασα γλυκυτάτη οπερέττα «Οι Ερωτευμένοι» εις πράξεις τρεις. Την Παρασκευή η τιμητική της κας. Ελ. Παρίδου με «Το Κουρέλι». Κουρελάκι η καλλιτέχνις κα Α. Σάνδη.¹¹⁵
 - 1 Αυγούστου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμερα δια πρώτην φοράν υπό του θιάσου Ζ. Μέρτικα η έξοχος Γαλλική φάρσα «Η Κατάκτησις της Αδριανής» εις πράξεις τρεις. Εισιτήρια της τιμητικής του ζεύγους Παρίδου πωλούνται καθ' εκάστην από πρωΐας εις το Ταμείον του θεάτρου. Εξασφαλίσατε εγκαίρως τους αριθμούς των καθισμάτων σας.¹¹⁶
 - 2 Αυγούστου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμερα κατά γενικήν αναζήτησιν το μεγαλούργημα του Γργ. Ξενοπούλου «Ο Κόκκινος Βράχος» εις πράξεις τρεις.

109. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 83/21-7-1923

110. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 84/22-7-1923

111. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 86/25-7-1923

112. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 88/27-7-1923

113. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 89/28-7-1923

114. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 90/29-7-1923

115. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 91/31-7-1923

116. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 92/1-8-1923

Αύριον η τιμητική του ζεύγους Παρίδου.¹¹⁷

- 3 Αυγούστου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμερα Παρασκευήν 3ην Αυγούστου έκτακτος τιμητική εσπερίς του συμπαθούς ζεύγους Ελένης και Α. Παρίδου καθ' ην διδαχθήσεται «Το Κουρέλι» με την διαπρέπουσαν εις αυτό κ. Ασπασία Σάνδη. Μέρος Β' - «Ανάμικτος Επιθεώρησις» εις πράξιν εκτενή.¹¹⁸
- 5 Αυγούστου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμερα δια πρώτην φοράν η κωμικοσατυρική Επιθεώρησις «Για Φαντάσου!...» εις πράξεις τρεις. Αύριον Δευτέρα. «Η Λύρα του Γέρω Νικόλα».¹¹⁹
- 7 Αυγούστου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμερα η λίαν αρεστή Αθηναϊκή Επιθεώρησις «Σαν Φασόν» εις πράξεις τρεις με νέα νούμερα.¹²⁰
- 8 Αυγούστου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμερα το δημοφιλές δραματικόν ειδύλλιον Δ. Βοτράρη «Η Ψυχοκόρη» με ψυχοκόρη την κ. Σάνδη. Την Παρασκευήν η τιμητική του κ. Κ. Μόσχοβα με την «Σκιά».¹²¹
- 9 Αυγούστου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμερα κατά γενικήν απαίτησιν η Αθηναϊκή Επιθεώρησις «Καλέ Άντες» εις πράξεις 3, με 25 τραγούδια και εκλεκτά νούμερα των κυριών Σάνδη και Συράκου.¹²²
- 10 Αυγούστου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμερα η τιμητική του συμπαθούς καλλιτέχνη Κ. Μόσχοβα με το αριστούργημα του Νικοντέμι «Το Κουρέλι» εις πράξεις τρεις.¹²³ Αλλά και: Σήμερα έκτακτος καλλιτεχνική εσπερίς υπέρ του συμπαθούς ηθοποιού του θιάσου Ζ. Μέρτικα, κ. Κώστα Μόσχοβα με το έξοχον έργον του Νικοντέμι «Η Σκιά».¹²⁴
- 11 Αυγούστου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμερα η Αθηναϊκή Επιθεώρησις «Για Φαντάσου!...» εις πράξεις 3 με 25 εκλεκτά τραγούδια.¹²⁵
- 12 Αυγούστου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμερα κατ' απαίτησιν πλείστων οικογενειών το αριστούργημα του μεγάλου κοινωνιολόγου Ντάριο Νικοντέμι «Το Κουρέλι» εις πράξεις 3. Αύριον Δευτέρα «Φτερά στον άνεμο», Επιθεώρησις εις πράξεις 3.¹²⁶
- 15 Αυγούστου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμερα δια πρώτην φοράν η έξοχος Αθηναϊκή Επιθεώρησις «Φτερά στον Άνεμο» εις πράξεις 3 με 22 εκλεκτά τραγούδια.¹²⁷

117. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 93/2-8-1923

118. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 94/3-8-1923

119. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 96/5-8-1923

120. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 97/7-8-1923

121. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 98/8-8-1923

122. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 99/9-8-1923

123. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 100/10-8-1923

124. Εφημ. «Κήρυξ», φ. 2588/10-8-1923

125. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 101/11-8-1923

126. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 102/12-8-1923

127. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 103/15-8-1923

- 16 Αυγούστου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμερον Πέμπτην παίζεται υπό του θιάσου Ζ. Μέρτικα για πρώτη φορά η Αθηναϊκή κωμικοσατυρική Επιθεώρησις «Φτερά στον Άνεμο» εις πράξεις 3 με 25 εκλεκτά τραγουδάκια.¹²⁸
- 17 Αυγούστου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμερον Παρασκευήν η ευεργετική του Θεατρώνου κ. Αν. Τζαννάκη με το αγαπητόν έργον του Νοβέλλι «Μετά το έγκλημα».¹²⁹
- 18 Αυγούστου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμερον δια πρώτην φορά η αστειοτάτη κωμωδία Κ. Γιολλάση «Τα Απρόοπτα του διαζυγίου» εις πράξεις 3 μετ' ασμάτων.¹³⁰
- 21 Αυγούστου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμερον κατά γενικήν αναζήτησιν «Τα Ανάμικτα Παναθήναια» με τας συμπαθείς πρωταγωνιστρίδας κ. Α. Σάνδη και Ι. Συράκου.¹³¹ Και: Σήμερον κατά γενικήν αναζήτησιν «Τα Ανάμικτα Παπαθήναια» εις πράξεις 3. Τα κυριότερα νούμερα παίζουν αι κ. κ. Ασπ. Σάνδη και Ι. Συράκου. Την Παρασκευήν η μεγαλυτέρα επιτυχία της κ. Ασπασίας Σάνδη εις τον «Παπαγάλον». Ευεργετική παράστασις της δεσποινίδος Χρύσας Καπλαντζή.¹³²
- 22 Αυγούστου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμερον κατά γενικήν απαίτησιν το έξοχον έργον του Νοβέλλι «Μετά το έγκλημα» εις πράξεις τρεις.¹³³
- 23 Αυγούστου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμερον το περιφανέστατον οικογενειακόν αριστούργημα «Ο Αρχιεργάτης» εις πράξεις τρεις. Με Λευκήν την Α. Σάνδη.¹³⁴
- 25 Αυγούστου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμερον «Ο Αγαπητικός της Βοσκοπούλας», ειδύλλιον εις πράξεις 5 με άσματα και χορούς.¹³⁵
- 26 Αυγούστου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμερον κατά γενικήν απαίτησιν επαναλαμβάνεται η κωμικοσατυρική Σμυρναϊκή Επιθεώρησις «Ο Παπαγάλος».¹³⁶
- 28 Αυγούστου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμερον το γλυκύτατον κωμειδύλλιον του Δ. Κόκκου «Η Λύρα του Γέρω Νικόλα» εις πράξεις 3 με 22 τραγούδια και το περιπαθέστατον «Νάνι Νάνι».¹³⁷
- 30 Αυγούστου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμερον «Ανάμικτος Επιθεώρησις» με τα εκλεκτότερα νούμερα εις πράξεις 3.¹³⁸

128. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 104/16-8-1923

129. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 105/17-8-1923

130. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 106/18-8-1923

131. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 108/21-8-1923

132. Εφημ. «Κήρυξ», φ. 2596/21.8.1923

133. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 109/22-8-1923

134. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 110/23-8-1923

135. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 112/25-8-1923

136. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 113/26-8-1923

137. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 114/28-8-1923

138. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 115/30-8-1923

- 31 Αυγούστου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμεραν έκτακτος ευεργετική παράστασις υπέρ της κατατερίστας του θιάσου κ. Ελένης Μέρτικα και της μικράς Έλλης, καθ' ην διδαχθήσεται δια πρώτην φοράν η πολύπλοκος ξεκαρδιστική κωμωδία «Δάνεισέ μου τη γυναίκα σου» εις πράξεις εκτενείς δύο.¹³⁹
- 1 Σεπτεμβρίου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμεραν η έξοχος Σμυρναϊκή Επιθεώρησις Σελβίου και επιθεωρητού «Το Λεξικό» εις πράξεις 3 πλήρης γελώτων και σάτιρας με 26 τραγούδια.¹⁴⁰
- 7 Σεπτεμβρίου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμεραν η τιμητική του μαέστρου κ. Π. Ροζάτη με τον «Ράπτην των γυναικών».¹⁴¹
- 8 Σεπτεμβρίου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμεραν δια πρώτην φοράν το έξοχον έργον του Μαξ Νορδάου «Δικαίωμα ο Έρω» εις πράξεις 4.¹⁴²
- 9 Σεπτεμβρίου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμεραν δια πρώτην φοράν «Το Στοιχείο του Πύργου».¹⁴³
- 11 Σεπτεμβρίου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμεραν κατά γενικήν αναζήτησιν το ρωμαντικόν κωμειδύλλιον Ν. Κοτσελοπούλου «Οι Σφουγγαράδες» εις πράξεις τρεις με 22 τραγούδια και την γλυκυτάτην Γκραν Βία.¹⁴⁴
- 12 Σεπτεμβρίου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμεραν κατά γενικήν απαίτησιν Γρ. Ξενοπούλου «Ο Κόκκινος Βράχος» εις τρεις πράξεις. Αύριον: «Παγκόσμια Σκίτσα».¹⁴⁵
- 14 Σεπτεμβρίου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμεραν τιμητική της συμπαθούς καλλιτέχνιδος και πρωταγωνιστριάς του θιάσου κ. Ασπασίας Σάνδη με τον «Κλέπτη» του διασήμου Γάλλου συγγραφέως Henri Bernsein.¹⁴⁶
- 16 Σεπτεμβρίου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμεραν δια πρώτην φοράν ενταύθα η ξεκαρδιστική κωμωδία «Τα αγαπημένα ανδρόγυνα» εις πράξεις τρεις.¹⁴⁷
- 19 Σεπτεμβρίου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμεραν Τετάρτη η ξεκαρδιστική Αγγλική κωμωδία του Τόμας Μπράντον «Η θεία του Καρόλου» εις πράξεις 3.¹⁴⁸
- 20 Σεπτεμβρίου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμεραν δια πρώτην φοράν Σπ. Μελά «Το Κόκκινο Πουκάμισο» εις πράξεις 3.¹⁴⁹

139. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 116/31-8-1923

140. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 117/1-9-1923

141. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 122/7-9-1923

142. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 123/8-9-1923

143. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 124/9-9-1923

144. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 125/11-9-1923

145. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 126/12-9-1923

146. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 128/14-9-1923

147. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 130/16-9-1923

148. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 132/19-9-1923

149. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 133/20-9-1923

- 21 Σεπτεμβρίου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμερα Παρασκευήν έκτακτος τιμητική εσπερίς της συμπαθούς καλλιτέχνιδος κ. Ιωάννας Συράκου. Μέρος Α' – Νέα τεμάχια υπό των καλλιτεχνών μουσικών κ.κ. Ροζάτη και Μαυρομμάτη. Μέρος Β' – «Η Χάρι του Βασιληά», δραματικός μονόλογος υπό του κ. Κ. Μόσχοβα. Μέρος Γ' – «Η Αναμπουμπούλα», Επιθεώρησις εις πράξεις 3 υπό Δη. Συράκου.¹⁵⁰
- 23 Σεπτεμβρίου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμερα Κυριακήν διά πρώτην φοράν η αστείωτάτη Γαλλική κωμωδία «Η Κυρία Προέδρου» εις πράξεις 3. Αύριον: «Δικαίωμα ο Έρως;...»¹⁵¹
- 27 Σεπτεμβρίου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμερα Πέμπτην η ρωμαντική οπερέττα του Ν. Χατζηαποστόλου «Ο Ερωτευμένοι» εις πράξεις τρεις.¹⁵²
- 6 Οκτωβρίου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμερα Σάββατον (διά πρώτην φοράν ενταύθα) «Το Χέρι της Μαϊμούς», δράμα εις πράξεις 3. Και η μονόπρακτος κωμωδία «Ενοικιάζεται». Αύριον: «Ο Φίλος του «Ανδρός της»».¹⁵³
- 7 Οκτωβρίου 1923. Θέατρον «Πάνθεον». Σήμερα δια πρώτην φοράν ενταύθα η ξεκαρδιστική κωμωδία «Ο Φίλος του «Ανδρός της»» εις πράξεις 3.¹⁵⁴
- 10 Νοεμβρίου 1923. Θέατρον «Ομόνοια». Σήμερα η γλυκυτάτη τουρκική οπερέττα «Χορ Χορ Αγάς» εις πράξεις τρεις.¹⁵⁵
- 14 Νοεμβρίου 1923. Θέατρον «Ομόνοια». Σήμερα δια πρώτην φοράν «Ο Ηθοποιός Γκάρικ», δράμα εις πράξεις 4.¹⁵⁶
- 17 Νοεμβρίου 1923. Θέατρον «Ομόνοια». Σήμερα «Αι δυο Ορφαναί» Δράμα εις πράξεις 5.¹⁵⁷
- 20 Δεκεμβρίου 1923. Το κομψό θεατράκι του Μέρτικα συγκετρώνει αρκετό και εκλεκτό κόσμο κάθε βράδυ. Σε άλλη στήλη: Εις το θέατρον «Ομόνοια» θα δοθεί προσεχώς «Το Φυντανάκι» και η υπεραρέσασα οπερέττα «Το Ρόδον της Σταμπούλ» με τενόρον τον συμπαθή καλλιτέχνη κ. Μαυρέαν και την καλλιτέχνιδα Μενικέλη.¹⁵⁸
- 21 Δεκεμβρίου 1923. Θέατρον «Ομόνοια». Σήμερα «Χορ Χορ Αγάς» εις πράξεις 3 με μπέην τον κ. Μαυρέαν.¹⁵⁹
- 22 Δεκεμβρίου 1923. Θέατρον «Ομόνοια». Σήμερα «Η νυφική κρεβατοκά-

150. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 134/21-9-1923

151. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 136/23-9-1923

152. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 139/27-9-1923

153. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 147/6-10-1923

154. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 148/7-10-1923

155. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 176/10-10-1923

156. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 179/14-10-1923

157. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 182/17-10-1923

159. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 1959/21-12-1923

- μαρα» εις 3 πράξεις. Ακατάλληλον διά δεσποινίδας.¹⁶⁰
- 26 Δεκεμβρίου 1923. Θέατρον «Ομόνοια». Σήμερον «Η νυφική κρεβατοκάμαρα» εις 3 πράξεις. Ακατάλληλον διά δεσποινίδας.¹⁶¹
 - 27 Δεκεμβρίου 1923. Θέατρον «Ομόνοια». Σήμερον το δραματικόν αριστούργημα «Ισραήλ» εις 3 πράξεις.¹⁶²
 - 29 Δεκεμβρίου 1923. Θέατρον «Ομόνοια». Σήμερον. Για πρώτη φορά ενταύθα η στρατιωτική φάρσα με ωραία τραγουδάκια και κωμικά επεισόδια «Τα Σκαπανάκια» εις πράξεις 3.¹⁶³
 - 30 Δεκεμβρίου 1923. Θέατρον «Ομόνοια». Σήμερον. Η τρίπρακτος Επιθεώρησις «Πι και Φι» με πεταχτά τραγουδάκια.¹⁶⁴
 - 3 Ιανουαρίου 1924. Θέατρον «Ομόνοια». Σήμερον. Για πρώτη φορά ένεκεν της επανόδου ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΡΧΗΓΟΥ. Η ωραία και νεοτάτη Επιθεώρησις «Έρχεται - Έρχεται!» εις πράξεις 3. Με την αποθέωσιν του BENIZEΛΟΥ!!¹⁶⁵
 - 6 Ιανουαρίου 1924. Θέατρον «Ομόνοια». Σήμερον. «Νεκρός με δίχως κερί». Δράμα εις πράξεις 4.¹⁶⁶
 - 10 Ιανουαρίου 1924. Θέατρον «Ομόνοια». Σήμερον. Νέον έργον Ρωσικής υποθέσεως γεμάτο διδαχή και ενδιαφέρον «Ο Φονής» εις πράξεις 2. Μέρος 2ον. Ξεκαρδιστική κωμωδία με τον κ. Μέρτικα.¹⁶⁷
 - 11 Ιανουαρίου 1924. Θέατρον «Ομόνοια». Αύριον η πρωτότυπος οπερέττα των Κων. Φουρνάρακη και Δορμάζου «Η Κόρη του Γιαννίτσαρου» εις πράξεις 3. Παρμένη από την ιστορική εποχήν του γιαννιτσαρισμού εν Κρήτη και τη φοβερή εποχή του παιδομαζώματος. Με πλήρη ορχήστραν από 14 όργανα.¹⁶⁸
 - 12 Ιανουαρίου 1924. Απόψε θα παρασταθεί εις το Θέατρον «Ομόνοια» η γλυκειά οπερέττα «Η Κόρη του Γιαννίτσαρου» έργον Κρητικής υποθέσεως, οφειλομένη εις γνωστόν συμπολίτην μας και με μουσικήν του διακεκριμένου μουσικοδιδασκάλου μας κ. Πάνου Δορμάζου. Είμεθα βέβαιοι ότι το κοινόν της πόλεώς μας θα τιμήση διά της παρουσίας των την αποψινήν παράστασιν, ενισχύον ούτω και ηθικώς και υλικώς την Κρητικήν λογοτεχνίαν.¹⁶⁹
 - 25 Ιανουαρίου 1924. Θέατρον «Ομόνοια». Θίασος Ζαχ. Μέρτικα. Σήμερον η ευεργετική παράστασις υπέρ του κ. Μιχαήλ Παντζίδη με το κοινωνικόν και δι-

160. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 1962/22-12-1923

161. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 1963/26-12-1923

162. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 1964/27-12-1923

163. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 1966/29-12-1923

164. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 1967/30-12-1923

165. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 1970/3-1-1924

166. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 1973/6-1-1924

167. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 1975/10-1-1924

168. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 1976/11-1-1924

169. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 1977/12-1-1924

δακτικώτατον δράμα «Η θυσία της κόρης», και μια κωμωδία.¹⁷⁰

- 1 Φεβρουαρίου 1924. Θέατρον «Ομόνοια». Θίασος Ζαχ. Μέρτικα. Εις τον θίασον Μέρτικα προσελήφθησαν δυο νέοι καλλιτέχναι. Η δις Μπίτσα Κρανιώτου και ο κ. Στέφανος Καλουτάς. Καλλιτέχναι μεγάλης ηθικής αξίας και αγαπητοί εις τον θεατρικόν κόσμον των Αθηνών. Η δις Μπίτσα Κρανιώτου μορφή γλυκεία και γοητευτική με τη ζωντανή φωτιά της τέχνης θα συναρπάση κυριολεκτικώς την θεατρόφιλον κοινωνίαν μας. Ο θίασος με τα νέα πρόσωπα αρχίζει τας παραστάσεις του το προσεχές Σάββατον με εντελώς νέον δραματολόγιον.¹⁷¹
- 24 Απριλίου 1924. Καθώς πληροφορούμαστε ο κ. Μέρτικας περιμένει θίασον τελείως κατηρτισμένον. Εκ των παλαιών προσώπων θα είναι μόνο ο κ. Μόσχοβας. Καλώς να τον δεχτούμε.¹⁷²
- 30 Απριλίου 1924 και 2 Μαΐου 1924. Θέατρον «Παρθενών» (Συνοικία Μπόλαρη). Θίασος Ζ. Μέρτικα. Έναρξις λίαν προσεχώς. Κυρίαί: Πίτσα Λάμπρου, Μαίρη Νικητίδου, Ρίτα Κωνσταντινίδου, Καίτη Δημητριάδου, Εύχαρις Αντωνοπούλου, Ελένη Μέρτικα, Έλλη Μέρτικα. Κύριοι: Ζ. Μέρτικας, Άγγελος Αμυράς, Περ. Χριστοφορίδης, Γεώργιος Περάκης, Καζούρης Δημ. Επιθεώρησις, оперέττα, δράμα, κωμωδία.¹⁷³
- 4 Μαΐου 1924. Θέατρον «Παρθενών» (Συνοικία Μπόλαρη). Θίασος Ζ. Μέρτικα. Σήμερον έναρξις με το θαυμάσιον έργον του Νικοντέμι «Η Δασκαλίτσα», δράμα εις πράξεις 3. Με τας κυρίας Πίτσα Λάμπρου, Ρίτα Κωνσταντινίδου, Εύχαρις Αντωνοπούλου, και κυρίου Άγγελον Αμυράν, Βασιλάν, Ζ. Μέρτικα και λοιπούς. Προσεχώς εμφάνισις της κ. Μαίρης Νικητίδου.¹⁷⁴
- 7 Μαΐου 1924. Θέατρον «Παρθενών» (Συνοικία Μπόλαρη). Θίασος Ζ. Μέρτικα. Σήμερον «Οι Ερωτευμένοι», оперέττα, με όλον τον θίασον επί σκηνής.¹⁷⁵
- 9 Μαΐου 1924. Θέατρον «Παρθενών» (Συνοικία Μπόλαρη). Θίασος Ζ. Μέρτικα. Σήμερον η ξεκαρδιστική κωμωδία «Σ' αγαπώ και θα σε πάρω» εις πράξεις 3.¹⁷⁶
- 10 Μαΐου 1924. Θέατρον «Παρθενών» (Συνοικία Μπόλαρη). Θίασος Ζ. Μέρτικα. Σήμερον «Η τύχη της Μαρούλας εις πράξεις τρεις (με τραγούδια).¹⁷⁷
- 11 Μαΐου 1924. Θέατρον «Παρθενών» (Συνοικία Μπόλαρη). Θίασος Ζ. Μέρτικα. Σήμερον η περίφημη «Σκιά» του Nicodemi, εις την οποίαν σημειώνουν ιδιαίτεραν επιτυχίαν η κα Λάμπρου και ο κος Α. Αμυράς. Αύριον η ξεκαρδιστική στρατιωτική Επιθεώρησις «Τα Σκαπανάκια». Αύριον η εμφάνισις της

170. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 1987/25-1-1924

171. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 1993/1-2-1924 και φ. 1994/2-2-1924

172. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 2062/24-4-1924

173. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 2066/30-4-1924 και φ. 2068/2-5-1924

174. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 2069/4-5-1924

175. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 2071/7-5-1924

176. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 2073/9-5-1924

177. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 2074/10-5-1924

κ. Ασπασίας Σάνδη.¹⁷⁸

- 13 Μαΐου 1924. Θέατρον «Παρθενών» (Συνοικία Μπόλαρη). Θίασος Ζ. Μέρ-
τικα. Πρωταγωνίστρια Ασπασία Σάνδη. Σήμερα 10 μ.μ. «Τα αγαπημένα αν-
δρόγυνα», κωμωδία εις πράξεις 3. Αύριον Επιθεώρησις εις πράξεις 3, με όλον
τον θίασον επί σκηνής και με πεταχτά τετράστιχα. Προσεχώς «Ο Οθέλλος», η
μεγαλύτερα επιτυχία του κ. Σάνδη.¹⁷⁹
- 14 Μαΐου 1924. Θέατρον «Παρθενών» (Συνοικία Μπόλαρη). Θίασος Ζ. Μέρ-
τικα. Σήμερα 10 μ.μ. το έξοχον κοινωνικόν έργον «Εις την θέσιν της νεκράς»,
με την κ. Ασπασίαν Σάνδην και τον κ. Άγγελον Αμυράν και Αντώνιο Σάνδην.
Προσεχώς «Ο Οθέλλος», η μεγαλύτερα επιτυχία του κ. Σάνδη.¹⁸⁰
- 15 Μαΐου 1924. Θέατρον «Παρθενών» (Συνοικία Μπόλαρη). Θίασος Ζ. Μέρ-
τικα. Σήμερα για πρώτη φορά το δραματικόν αριστούργημα του Γάλλου συγ-
γραφέως Βολφ «Στη θέσιν της νεκράς», εις πράξεις 3. Μέρος 2ον «Το κοκκαλάκι
της νυχτερίδας».¹⁸¹
- 16 Μαΐου 1924. Θέατρον «Παρθενών» (Συνοικία Μπόλαρη). Θίασος Ζ. Μέρ-
τικα. Σήμερα η εξυπνοτάτη Επιθεώρησις «Σαν Φανσόν» με νέα νούμερα και
προσωπικά τετράστιχα. Αύριον: «Η Λύρα του Γέρω Νικόλα».¹⁸²
- 17 Μαΐου 1924. Θέατρον «Παρθενών» (Συνοικία Μπόλαρη). Θίασος Ζ. Μέρ-
τικα. Σήμερα «Η Λύρα του Γέρω Νικόλα». Αύριον «Ο Ένοχος». Την Κυριακήν
«Χορ Χορ».¹⁸³
- 18 Μαΐου 1924. Θέατρον «Παρθενών» (Συνοικία Μπόλαρη). Θίασος Ζ. Μέρ-
τικα. Σήμερα «Ο Ένοχος». Αύριον: «Χορ Χορ». Προσεχώς: «Οθέλλος».¹⁸⁴
- 21 Μαΐου 1924. Το κομψό θεατράκι του κ. Ζ. Μέρτικα συγκεντρώνει καθ' εκά-
στην εσπέραν αρκετόν και εκλεκτόν κόσμον.¹⁸⁵
- 22 Μαΐου 1924. Θέατρον «Παρθενών» (Συνοικία Μπόλαρη). Θίασος Ζ. Μέρ-
τικα. Σήμερα «Η Βοσκοπούλα». Αύριον: «Ο Οθέλλος».¹⁸⁶
- 23 Μαΐου 1924. Θέατρον «Παρθενών» (Συνοικία Μπόλαρη). Θίασος Ζ. Μέρ-
τικα. Σήμερα «Ο Οθέλλος» εις πράξεις 5. Αύριον Επιθεώρησις με νέα νού-
μερα.¹⁸⁷
- 24 Μαΐου 1924. Θέατρον «Παρθενών» (Συνοικία Μπόλαρη). Θίασος Ζ. Μέρ-

178. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 2075/11-5-1924

179. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 2076/13-5-1924

180. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 2077/14-5-1924

181. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 2078/15-5-1924

182. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 2079/16-5-1924

183. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 2080/17-5-1924

184. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 2081/18-5-1924

185. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 2083/21-5-1924

186. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 2084/22-5-1924

187. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 2085/23-5-1924

- τικά. Σήμεραν Επιθεώρησις με νέα νούμερα.¹⁸⁸
- 25 Μαΐου 1924. Θέατρον «Παρθενών» (Συνοικία Μπόλαρη). Θίασος Ζ. Μέρ-
τικά. Σήμεραν το έξοχον κοινωνικόν έργον «Ο Κλέπτης» εις πράξεις 3. Η με-
γαλύτερα επιτυχία τους ζεύγους Σάνδη και ολοκλήρου του θιάσου. Αύριον: «Η
θεία του Καρόλου». Προσεχώς: «Το Φυντανάκι».¹⁸⁹
 - 27 Μαΐου 1924. Θέατρον «Παρθενών» (Συνοικία Μπόλαρη). Θίασος Ζ. Μέρ-
τικά. Σήμεραν «Οι Σφουγγαράδες». Προσεχώς: «Το Φυντανάκι», «Η Άγνωστος»,
«Η Κυρία Προέδρου».¹⁹⁰
 - 28 Μαΐου 1924. Θέατρον «Παρθενών» (Συνοικία Μπόλαρη). Θίασος Ζ. Μέρ-
τικά. Σήμεραν «Τα τρία Μωρά», κωμωδία εις πράξεις 3. Προσεχώς: «Το Φυν-
τανάκι», «Η Άγνωστος», «Η Κυρία Προέδρου».¹⁹¹
 - 30 Μαΐου 1924. Θέατρον «Παρθενών» (Συνοικία Μπόλαρη). Θίασος Ζ. Μέρ-
τικά. Σήμεραν το περιφανέστατον οικογενειακόν έργον του Έλληνοσ συγ-
γραφέως Ξενοπούλου «Ο Κόκκινος Βράχος – Η Φωτεινή Σάντρη» εις πράξεις
3. Τον δύσκολον χαρακτήρα της Φωτεινής Σάντρη υποδύεται λίαν επιτυχώς η
κ. Ασπ. Σάνδη.¹⁹²
 - 31 Μαΐου 1924. Θέατρον «Παρθενών» (Συνοικία Μπόλαρη). Θίασος Ζ. Μέρ-
τικά. Σήμεραν η ξεκαρδιστική κωμωδία «Δουράν και Δουράν» εις πράξεις 3.
Αύριον «Η Άγνωστος». Την Κυριακήν «Ο Πατατίας εις τον πόλεμον».¹⁹³
 - 1 Ιουνίου 1924. Θέατρον «Παρθενών» (Συνοικία Μπόλαρη). Θίασος Ζ. Μέρ-
τικά. Σήμεραν «Η Άγνωστος». Αύριον «Ο Πατατίας εις τον πόλεμον».¹⁹⁴
 - 3 Ιουνίου 1924. Θέατρον «Παρθενών» (Συνοικία Μπόλαρη). Θίασος Ζ. Μέρ-
τικά. Σήμεραν το ρωμαντικόν ειδύλλιον «Η Γκόλφω». Ετοιμάζεται «Ο Δον Κι-
χώτης».¹⁹⁵
 - 5 Ιουνίου 1924. Θέατρον «Παρθενών» (Συνοικία Μπόλαρη). Θίασος Ζ. Μέρ-
τικά. Σήμεραν «Ο Δήσταρχος Κρικέλας». Αύριον «Οι Φοιτηταί» του Ξενο-
πούλου. Προσεχώς «Το Λεξικό» Επιθεώρησις, «Ο Δον Κιχώτης».¹⁹⁶
 - 6 Ιουνίου 1924. Θέατρον «Παρθενών» (Συνοικία Μπόλαρη). Θίασος Ζ. Μέρ-
τικά. Σήμεραν «Οι Φοιτηταί» του Ξενοπούλου. Αύριον η ξεκαρδιστική Συμρ-
ναϊκή Επιθεώρησις «Το Λεξικό». Προσεχώς «Δον Κιχώτης».¹⁹⁷

188. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 2086/24-5-1924

189. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 2087/25-5-1924

190. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 2088/27-5-1924

191. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 2089/28-5-1924

192. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 2091/30-5-1924

193. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 2092/31-5-1924

194. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 2093/1-6-1924

195. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 2094/3-6-1924

196. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 2096/5-6-1924

197. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 2097/6-6-1924

- 7 Ιουνίου 1924. Θέατρον «Παρθενών» (Συνοικία Μπόλαρη). Θίασος Ζ. Μέρ-
τικα. Σήμερα η ξεκαρδιστική Συμυρναϊκή Επιθεώρησις «Το Λεξικό» με πε-
ταχτά τραγούδια και προσωπικά τετράστιχα. Αύριον «Η Κυρία Προέδρου»,
εξωφρενική κωμωδία. Προσεχώς «Δον Κιχώτης».¹⁹⁸
- 8 Ιουνίου 1924. Θέατρον «Παρθενών» (Συνοικία Μπόλαρη). Θίασος Ζ. Μέρ-
τικα – Α. Σάνδη. Σήμερα «Η Κυρία Προέδρου», εξωφρενική κωμωδία. Προ-
σεχώς «Δον Κιχώτης».¹⁹⁹
- 10 Ιουνίου 1924. Θέατρον «Παρθενών» (Συνοικία Μπόλαρη). Θίασος Ζ. Μέρ-
τικα – Α. Σάνδη. Σήμερα «Μαρία η Πενταγιώτισσα», δράμα εις πράξεις 4. Προ-
σεχώς «Δον Κιχώτης».²⁰⁰
- 11 Ιουνίου 1924. Θέατρον «Παρθενών» (Συνοικία Μπόλαρη). Θίασος Ζ. Μέρ-
τικα – Α. Σάνδη. Σήμερα η γλυκυτάτη οπερέττα του Χατζηαποστόλου «Οι
Ερωτευμένοι» εις πράξεις 3 με όλον τον θίασον επί σκηνής. Προσεχώς «Ο Δον
Κιχώτης», «Φυντανάκι», «Κραν Γκινλόλ».²⁰¹
- 13 Ιουνίου 1924. Θέατρον «Παρθενών» (Συνοικία Μπόλαρη). Θίασος Ζ. Μέρ-
τικα – Α. Σάνδη. Σήμερα το έξοχον κοινωνικόν έργον «Μετά το έγκλημα».
Προσεχώς «Ο Δον Κιχώτης». Προσεχώς «Ο υιός της νυκτός».²⁰²
- 14 Ιουνίου 1924. Θέατρον «Παρθενών» (Συνοικία Μπόλαρη). Θίασος Ζ. Μέρ-
τικα – Α. Σάνδη. Σήμερα κατά γενικήν απαίτησιν πολλών οικογενειών «Οι
Ερωτευμένοι», οπερέττα εις πράξεις 3. Αύριον Σάββατον «Ο υιός της νυκτός».
Κυριακή «Ο Δον Κιχώτης».²⁰³
- 15 Ιουνίου 1924. Θέατρον «Παρθενών» (Συνοικία Μπόλαρη). Θίασος Ζ. Μέρ-
τικα – Α. Σάνδη. Σήμερα «Ο υιός της νυκτός». Αύριον Κυριακήν «Ο Δον Κι-
χώτης».²⁰⁴
- 18 Ιουνίου 1924. Θέατρον «Παρθενών» (Συνοικία Μπόλαρη). Θίασος Ζ. Μέρ-
τικα – Α. Σάνδη. Σήμερα του Βολφ το θαυμάσιον δράμα «Μητέρα και Κόρη».
Μέρος 2ον «Πώς μιλούμε τ' Αγγλικά», κωμωδία μονόπρακτος πρώτη φοράν
παιζομένη ενταύθα.²⁰⁵
- 19 Ιουνίου 1924. Θέατρον «Παρθενών» (Συνοικία Μπόλαρη). Θίασος Ζ. Μέρ-
τικα – Α. Σάνδη. Σήμερα «Ο Χορ Χορ Αγάς».²⁰⁶

198. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 2098/7-6-1924

199. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 2099/8-6-1924

200. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 2100/10-6-1924

201. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 2101/11-6-1924

202. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 2103/13-6-1924

203. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 2104/14-6-1924

204. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 2105/15-6-1924

205. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 2106/18-6-1924

206. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 2107/19-6-1924

- 20 Ιουνίου 1924. Θέατρον «Παρθενών» (Συνοικία Μπόλαρη). Θίασος Ζ. Μέρτικα – Α. Σάνδη. Σήμερα. Για πρώτη φορά, το έξοχον δίπρακτον δράμα του Βολφ. Διδακτικόν και οικογενειακόν. «Στην παραμονή του γάμου». Μέρος 2ον «Πώς μιλούμε τ' Αγγλικά», κωμωδία που για πρώτη φορά παίζεται στα Χανιά.²⁰⁷
- 21 Ιουνίου 1924. Θέατρον «Παρθενών» (Συνοικία Μπόλαρη). Θίασος Ζ. Μέρτικα – Α. Σάνδη. Σήμερα η τιμητική του κ. Μέρτικα «Ο Πέτρος Φελός».²⁰⁸
- 22 Ιουνίου 1924. Θέατρον «Παρθενών» (Συνοικία Μπόλαρη). Θίασος Ζ. Μέρτικα – Α. Σάνδη. Σήμερα το έξοχον κοινωνικόν δράμα «Η επιστροφή του πατέρα» εις πράξεις 3. Μέρος 2ον. «Ο Κύριος Κυμάς» με τον Μέρτικα. Αύριον «Το χρυσό μου» κωμωδία. Την Δευτέρα «Το Ζουζούνι» ακατάλληλον διά δεσποινίδας.²⁰⁹
- 24 Ιουνίου 1924. Θέατρον «Παρθενών» (Συνοικία Μπόλαρη). Θίασος Ζ. Μέρτικα – Α. Σάνδη. Σήμερα «Το Ζουζούνι» ακατάλληλον διά δεσποινίδας.²¹⁰
- 25 Ιουνίου 1924. Θέατρον «Παρθενών» (Συνοικία Μπόλαρη). Θίασος Ζ. Μέρτικα – Α. Σάνδη. Σήμερα η ωραιότης φάρσα με πεταχτή μουσική και κωμικά επεισόδια «Ο Πατατίας στον πόλεμο» εις πράξεις 3. Όλος ο θίασος επί σκηνής. Μεγάλη επιτυχία του θιάσου. Το Σάββατον «Το Φυντανάκι». Την Κυριακήν «Το τέλος του Κόσμου».²¹¹
- 26 Ιουνίου 1924. Θέατρον «Παρθενών» (Συνοικία Μπόλαρη). Θίασος Ζ. Μέρτικα – Α. Σάνδη. Σήμερα. Νέον έργον. Η θαυμασία Γαλλική κωμωδία «Η γυναίκα μου δεν έχει σικ» εις 3 πράξεις.²¹²
- 27 Ιουνίου 1924. Θέατρον «Παρθενών» (Συνοικία Μπόλαρη). Θίασος Ζ. Μέρτικα – Α. Σάνδη. Σήμερα το έξοχον κοινωνικόν δράμα του Οζιέ «Ο Γερο λύκος των Ωκεανών» εις πράξεις 3. Με εμφάνισιν των κ. κ. Νέξερ και Μαυροκεφάλου, ηθοποιών του θιάσου «Πάνθεον» αποσκιρτησάντων.²¹³
- 28 Ιουνίου 1924. Θέατρον «Παρθενών» (Συνοικία Μπόλαρη). Θίασος Ζ. Μέρτικα – Α. Σάνδη. Σήμερα. Το θαυμάσιον λαϊκόν ευαγγέλιον έργο της καρδιάς γεμάτο από συγκίνησι και περιπέτειες «Γενοβέφα η Ερημίτις» εις πράξεις 6. Αύριον «Το Φυντανάκι». Την Κυριακήν «Το Τζωτίτικο ραβαΐσι».²¹⁴
- 29 Ιουνίου 1924. Θέατρον «Παρθενών» (Συνοικία Μπόλαρη). Θίασος Ζ. Μέρ-

207. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 2108/20-6-1924

208. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 2109/21-6-1924

209. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 2110/22-6-1924

210. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 2111/24-6-1924

211. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 2112/25-6-1924

212. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 2113/26-6-1924

213. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 2114/27-6-1924, και φ. 2115/28-6-1924

214. Εφημ. «Ηχώ της Κρήτης», φ. 90/29-7-1923

τικά – Α. Σάνδη. Σήμερα. Διά πρώτην φορά παιζόμενον στα Χανιά το πολύ-κροτο έργον του κ. Παντελή Χορν. Η ωραιότερα Αθηναϊκή ηθογραφία «Το Φυντανάκι» εις πράξεις 3. Την Κυριακήν η μεγάλη Αθηναϊκή επιτυχία, έργον που παίχτηκε 460 βραδιές συνεχώς Κυριακήν «Το Τζωίτικο ραβαΐσι» εις πράξεις 3 με τραγούδια.²¹⁵

- 1 Ιουλίου 1924. Θέατρον «Παρθενών» (Συνοικία Μπόλαρη). Θίασος Ζ. Μέρ-
τικά – Α. Σάνδη. Σήμερα. Δια πρώτην φοράν. Ακατάλληλον διά δεσποινίδας.
«Το μυστικό κρεβάτι», έργον από τα εκλεκτά εις πράξεις 3. Αύριον Τρίτην «Ο
Γιός του Ίσκιου». Την Κυριακήν το βραβευθέν «Οι Κατακτηταί». Προσεχώς
«Η Μαζέλ Νιτούς», «Αντίο Νεότης».²¹⁶
- 2 Ιουλίου 1924. Θέατρον «Παρθενών» (Συνοικία Μπόλαρη). Θίασος Ζ. Μέρ-
τικά – Α. Σάνδη. Σήμερα. Για πρώτη φορά έργον νέον του εξόχου Έλληνοσ φι-
λολόγου κ. Παύλου Μελά (Φουρτουνία) «Ο Γιός του Ίσκου», από τα πιο
εκλεκτά ψυχολογημένα Ελληνικά έργα εις πράξεις 3 γεμάτες τέχνην και εν-
διαφέρον. Την Κυριακήν το βραβευθέν «Οι Κατακτηταί». Προσεχώς «Η Μαζέλ
Νιτούς», «Αντίο Νεότης».²¹⁷
- 3 Ιουλίου 1924. Θέατρον «Παρθενών» (Συνοικία Μπόλαρη). Θίασος Ζ. Μέρ-
τικά – Α. Σάνδη. Σήμερα. Επιθεώρησις. Την Κυριακήν το βραβευθέν «Οι Κα-
τακτηταί». Προσεχώς «Η Μαζέλ Νιτούς, Αντίο Νεότης».²¹⁸
- 4 Ιουλίου 1924. Θέατρον «Παρθενών» (Συνοικία Μπόλαρη). Θίασος Ζ. Μέρ-
τικά – Α. Σάνδη. Σήμερα. Διά πρώτην φοράν του Ιταλού συγγραφέως Οφίλιο
Καμλάτο μετάφρασις Ξενοπούλου «Αντίο Νεότης», κομεντί εις πράξεις 3.
Γέλοια, ανθοπόλεμος. Την Κυριακήν το βραβευθέν «Οι Κατακτηταί».²¹⁹
- 5 Ιουλίου 1924. Θέατρον «Παρθενών» (Συνοικία Μπόλαρη). Θίασος Ζ. Μέρ-
τικά – Α. Σάνδη. Σήμερα. Για πρώτη φορά ενταύθα από τη ζωή της Μονμάρτης.
Το θέατρον της φρίκης και του τρόμου. Οι ζωντανές εικόνες της ζωής. Μέρος
Α'. «Οι τρεις Μάσκες». Μέρος Β'. «Το Νεκροτράπεζο». Μέρος Γ'. «Τα πεί-
σματα των γυναικών». Μονόπρακτος κωμωδία με τον κ. Μέρτικά. Είναι τα τε-
λευταία έργα του Παρισού και ο θίασος έχει μεγάλην επιτυχίαν. Την Κυριακήν
το βραβευθέν «Οι Κατακτηταί».²²⁰
- 8 Ιουλίου 1924. Θέατρον «Παρθενών» (Συνοικία Μπόλαρη). Θίασος Ζ. Μέρ-
τικά – Α. Σάνδη. Σήμερα. Για πρώτη φορά η απολαυστική κωμωδία «Τα χάπια

215. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 2116/29-6-1924

216. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 2117/1-7-1924

217. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 2118/2-7-1924

218. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 2119/3-7-1924

219. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 2120/4-7-1924

220. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 2121/5-7-1924

του Ηρακλή», ακατάλληλον διά δεσποινίδας, εις πράξεις 3. Την Τετάρτη η τιμητική του κ. Σάνδη με το έξοχον δράμα «Ένσαρκον άγαλμα».²²¹

- 10 Ιουλίου 1924. Θέατρον «Παρθενών» (Συνοικία Μπόλαρη). Θίασος Ζ. Μέρτικα - Α. Σάνδη. Σήμερον. Η τιμητική του κ. Σάνδη. Θα διδαχθή διά πρώτην φοράν ενταύθα το υπέροχον δραματικόν έργον του εξόχου Ιταλού φιλολόγου Κ. Τζακόνι «Το Ένσαρκον άγαλμα» εις 5 πράξεις διδακτικοτάτας.
Σε άλλη στήλη: Απόψε στον «Παρθενώνα» θα δοθή η τιμητική του κ. Α. Σάνδη με το θαυμάσιον έργο του Τζακόνι «Το Ένσαρκον άγαλμα». Είμαστε βέβαιοι ότι το κοινόν θα υποστηρίξη τον συμπαθή καλλιτέχνη.²²²
- 11 Ιουλίου 1924. Θέατρον «Παρθενών» (Συνοικία Μπόλαρη). Θίασος Ζ. Μέρτικα - Α. Σάνδη. Σήμερον. Διά πρώτην φοράν ενταύθα «Οι Σύζυγοι της Λεοντίνης». Το Σάββατον το υπέροχον ισπανικόν αριστούργημα του νέου φιλολόγου κ. «Ιωακείμ - Ντιθέντα» «Για την αγάπην της» εις το οποίον ο κ. Μαυροκέφαλος υποδύεται με εξαιρετικήν τέχνην τον ήρωα του έργου Χουάν.²²³
- 12 Ιουλίου 1924. Θέατρον «Παρθενών» (Συνοικία Μπόλαρη). Θίασος Ζ. Μέρτικα - Α. Σάνδη. Σήμερον. «Ο Κουρσάρος» εις πράξεις 3. Αύριον το υπέροχον ισπανικόν αριστούργημα του νέου φιλολόγου κ. «Ιωακείμ - Ντιθέντα» «Για την αγάπην της» εις το οποίον ο κ. Μαυροκέφαλος υποδύεται με εξαιρετικήν τέχνην τον ήρωα του έργου Χουάν.²²⁴
- 13 Ιουλίου 1924. Θέατρον «Παρθενών» (Συνοικία Μπόλαρη). Θίασος Ζ. Μέρτικα - Α. Σάνδη. Σήμερον. το υπέροχον ισπανικόν αριστούργημα του νέου φιλολόγου κ. «Ιωακείμ - Ντιθέντα» «Για την αγάπην της» εις το οποίον ο κ. Μαυροκέφαλος υποδύεται με εξαιρετικήν τέχνην τον ήρωα του έργου Χουάν. Αύριον. Για πρώτη φορά η χαριτωμένη τρίπρακτος κωμωδία του Ένεκεν «Αριθμός 13...» με τον κ. Μέρτικαν.²²⁵
- 19 Ιουλίου 1924. Θέατρον «Παρθενών» (Συνοικία Μπόλαρη). Θίασος Ζ. Μέρτικα - Α. Σάνδη. Σήμερον. Πανηγυρική έναρξις σήμερον με την Αθηναϊκή Επιθεώρησιν την γεμάτην χιούμορ και πεταχτήν μουσική «Η Αθηναϊκή Τρέλλα» εις πράξεις 3. Εις την ανωτέρα Επιθεώρησιν θα εμφανισθή δια πρώτην φοράν επί της σκηνής του ανωτέρω θεάτρου η συμπαθής καλλιτέχνης κ. Νίκη Λάσκαρη η οποία με την μεταλλικήν φωνήν της θα γοητεύση.²²⁶
- 20 Ιουλίου 1924. Θέατρον «Παρθενών» (Συνοικία Μπόλαρη). Θίασος Ζ. Μέρ-

221. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 2123/8-7-1924

222. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 2125/10-7-1924

223. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 2126/11-7-1924

224. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 2127/12-7-1924

225. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 2128/13-7-1924

226. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 2133/19-7-1924

τικά – Α. Σάνδη. Σήμερα. Η θαυμασία Γαλλική κωμωδία «Τελευταία απ' όλες»
εις πράξεις 3. Αύριον «Τα απρόοπτα του κινηματογράφου».²²⁷

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ - ΠΗΓΕΣ

- Τοπικός Τύπος των ετών 1922 – 1924:
Εφημερίδες Χανίων «Εσπερινός Ταχυδρόμος», «Ηχώ της Κρήτης», «Κήρυξ», «Νέα Έρευνα».
- Πώργος Λεωτσάκος, *Αρμενία: Οδοιπορικό Δίπτυχο. II: απαραίτητως μουσικό! Εικονικό Μουσείο αρχείου Κουνάδη*.
- Ν. Καρτσωνάκης - Νάκης, *Θυμάμαι τη Σμύρνη*, Το Ελληνικό Βιβλίο, 1972.
- «Πολυφωνία» τ. 13, Φθινόπωρο 2008.

227. Εφημ. «Εσπερινός Ταχυδρόμος», φ. 2134/20-7-1924

ΚΡΙΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ΣΤΟΝ ΤΟΠΙΚΟ ΤΥΠΟ (Ενδεικτικά)

Εφημ. "Κήρυξ"

3 Μαΐου 1923

ΠΡΟΣΩΠΑ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

ΑΙ ΔΙΑΣΤΕΛΑΣΕΙΣ ΜΑΣ

Σὲ κάποιον χρονογράφημα τοῦ συναδέλφου Καπαλῆ, δημοσιευθὲν πρὸ ὀλίγου καιροῦ εἰς τὸν ἀγαπητὸν «Κήρυκα», ἐδιόβασα, ὅτι μᾶς λείπει ἀπὸ τὰ Χανιά ὁ ἐπιχειρηματίας ἐκεῖνος, ποῦ θὰ μπορούσε νὰ δώσῃ μὴδ' ὅλην τὴν εἰς τὴν καλοκαιρινὴν μονοτονίαν τῆς Πόλεως μας. Δοιπὸν ὁ ἄν

θρωπος αὐτός, ποῦ δὲν εὐρευνώμασθα τὴν καὶ τόσα χρόνια, εὐρέθηκα στὸ πρόσωπο τοῦ κ. Νοναδάκη. Ἄνθρωπος ἐνθουσιαστικὸς, γεμάτος θέληση, ἔχει ἀπόφραξη ὁπῶς, ὅπως νὰ εὐχαριστήσῃ τοὺς Χανιώτας ἐφέτος.

Θὰ πῆτε τί μπορεί νὰ κήμη ἓνα μαγαζάκι, ἓνα σκάτο ἐξοχικὸ κέντρο, σὰν καὶ αὐτό. Εἰς αὐτὸ μπορεί κανένας νὰ περάσῃ τὴν ὥραν του, μὲ τοὺς καλοὺς μεζέδες καὶ μὲ τὴν ὡμορφὴν θέαν του. Τώρα ὅμως, ποῦ μπαίνει τὸ καλοκαίρι, ὁ κόσμος δὲν ἀρκεῖται εἰς αὐτό, θέλει καὶ ἄλλο περισσότερο. Προνόησε ὅμως ὁ κ. Νοναδάκης, καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἐγκαταστήσῃ εἰς τὸ ὡμορφο αὐτὸ μέρος ἓνα θέατρο. Συνανοήθηκα μὲ τὸ θιασάρχην τῆς Πόλεως μας κ. Μέρτικα, καὶ ἀπεφάσισαν νὰ ἐγκαταστήσουν ἐκεῖ τὸ θέατρο, ἵφῳ ὅμως προηγουμένως ὁ κ. Μέρτικας φέρεται ἀπὸ τὰς Ἀθήνας μερικὰ πρόσωπα ἱκανά, πρὸς πλουτισμὸν τοῦ προσωπικοῦ του.

Κ' ἔτσι ἡ Κοινωνία μας, ποῦ πέρασε τόσο ἄσχημα τὸ χειμῶνα, ἐπειδὴ δὲν εἶχε κανένα ψυχαγωγικὸ κέντρο νὰ περάσῃ τὴν βριδιά της, θὰ τρέξῃ σ' αὐτὸ κ. Μέρτικα, γιὰ νὰ ἀναπληρώσῃ τὴν ἐλλείψιν τοῦ χειμῶνα. Εἴμεθα δὲ βέβαιοι, ὅτι ὁ θιασάρχης μας θὰ καταβάλλῃ κάθε προσπάθειαν, διὰ νὰ ἱκανοποιήσῃ τὴν Κοινωνίαν μας.

ΣΤΑΥΡΟΣ ΔΑΦΝΗΣ

ΚΑΝΙΩΤΙΚΕΣ ΜΕΡΕΣ

Η ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΗ ΠΑΡΑΣΤΑΣΙΣ

Ἡ προχθεσινὴ παράστασις, ἣτις ἐδίδθη εἰς τὸ Θέατρον «Πάνθειον» ὑπὲρ τῶν δυστυχούντων προσφύγων, ἀπέδειξε τρανώτατα, διαψεύσασα γὰρ χιλιοστὴν φορὰ τοὺς ἀντιφρονούντας, ὅτι ὅπου μὴ τὸ γυναικεῖο δακτυλὰκι ἔδυνατο νὰ μὴ γείνη δουλειά.

Καίτοι ὁ σκοπὸς τῆς παραστάσεως ἦ ὁ ἰσθὺς καὶ φιλόνητος, ἐν τούτοις ἡ ἐπιτυχία ἦτο τόσο μεγάλη, ὥστε δὲν δύναται νὰ μὴ ἀποδοθῇ τὸ μεγαλεῖον μέρος αὐτῆς εἰς τὴν φιλόνητον ἐνέργειαν τῶν ὑποεπιτροπῶν.

Ἡ παράστασις ἐδίδετο τῇ πρωτοβουλίᾳ τῆς ἐπιτροπῆς τῶν προσφύγων, ἐστὶ τοῦλάχιστον ἔλεγον, φανταίνεται ὅμως, ὅτι οἱ ἀποτελοῦντες ταύτην θὰ ἐνέργουν ἐκ τοῦ κορυφοῦ,

καθ' ἑσὸν οὐδ' αὖτις συνήντησα κανὲν ἀπ' αὐτοῦς, πλην τοῦ προέδρου, τὸν ὁποῖον καί ποτε θυμᾶμαι πῶς συνήντησα. Εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Θεάτρου διακρίνεται μὲν κυρία ἀπὸ τὰς ἀποτελούσας τὰς ὑποεπιτροπὰς. Παντοῦ καὶ πάντοτε σὲ κάθε φιλόνητον ἐνέργειαν πρώτη. Ἦτο ἡ κυρία ποὺ κατέρριψε τὸ ρεκόρ τῶν προχθεσινῶν ἐργῶν ὑπὲρ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ. Δὲν ἔμεινε εὐχαριστημένη ἀπὸ τὰς ἑκατοντάδας τῶν εἰσιτηρίων ποὺ ἐπώλησε καὶ ἐννοεῖ καὶ τὴν τελευταίαν στιγμὴν νὰ συνεχίσῃ τὸ ἔργον τῆς.

Δὲν εἶχε πλησιάσῃ ἡ 10ῃ ὥρα καὶ τὰ ὑπάρχοντα καθίσματα εἶχον συμπληρωθῇ. Μόνον τέσσαρις πολυθρόνες μεγάλης ἀρχαιολογικῆς ἀξίας ἔμειναν κεναί. Καθίσματα ἐωρούμενα εἰς τὸν ἄρα μεταφέρονται εἰς τὰς διαφόρους γωνίας ὑπὸ κυρίων καὶ πολλάκις ὑπὸ κυριῶν. Νὰ μὴ ἀποτυχίῃ τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν

Εφημ. «Ἠχώ της Κρήτης»

30 Μαΐου 1923

επισφύγων. Τρεῖς ἢ τέσσερες κοσμοφυγόπαιδες ἔπρεπε νὰ εἶνε εἰς τὸ θέατρον οἱ ὅποιοι νὰ ἐκτελοῦν κατ'ἑκὸν ταξίθετων. Παράλειψις ἀδικαιολόγητος.

Ἡ ὥρα τῆς ἐνάρξεως πλησιάζει. Ὅλοι οἱ διαδρομοὶ, ὅλες οἱ γωνίαι, ὅλος ὁ ὀπισθεν χώρος ἔχει πληρωθῇ ἀπὸ κόσμον. Οὐδέποτε θέατρον ἐν Κρήτῃ εἶδεν τόσους θεατάς. Ἦτο κοσμοπληυμήρεια.

Ἡ κεκανονισμένη ὥρα περνᾷ καὶ τὸ ἀγγελτήριον τῆς ἐνάρξεως κοῦδουν δὲν ἀκούεται. Εἰς τοὺς διὰ πρώτην φοράν ἐπισκεπτομένους τὸ θέατρον τῆς πόλεώς μας, ὅπως ὁ ὑποφαινόμενος, παρατηρεῖται κάποια ἀγωνία.

Θέλουν νὰ λάβουν τὴν πρώτην ἐντύπωσιν. Μικρὸς θόρυβος ἀκούεται ὀπισθεν τῆς σὺλαιας, ἀδύνατον νὰ ἀναγνωρίσῃ κανεὶς ἂν πρόκειται περὶ καυγᾶ ἢ προετοιμασίας. Ἐπὶ τέλους περὶ τὴν 10 1)2 αἰρεται ἡ

αὐτὰ καὶ ἀρχίζει ἡ παράστασις.

Νεχρὸς θανδῆς παρελαίνει ἀπὸ τὴν πρώτην σειράν τῶν καθισμάτων. Χμ. ἀκούεται ὀπισθεν μου. Βλέμματα ἄγρια ἐκτοξεύονται ἐναντίον του. Φαίνεται νὰ εἶνε ἐνδιαφερόμενοι ἐσκέφθηκα. Οἱ ἀντιενδιαφερόμενοι ἀγορεύουν μὲ τὴν ἐμφάνισίν του.

Ἄς εἰσελθῶμεν εἰς τὴν σκηνὴν χωρὶς νὰ νομιζῇ κανεὶς ὅτι τολμῶμεν νὰ χύμωμεν κριτικὴν ἐπὶ τοῦ ἔργου. Πρὸς Θεοῦ, οὔτε μπορούμε νὰ τὸ σκεφθοῦμεν. Ἀλλὰ θυμὸς λόγια ἀπὸ τὴν ἐντύπωσιν δὲν ἀπαγορεύονται.

Ὁ Μόσχοντας ὡς Λουκᾶς Κουτσολουκᾶς ἐπαιξενώραϊον ρόλον. Ἐὰν παρέλειπε δύο ἢ τρεῖς φορές τὴν ἄκαιρον ἐπανάληψιν ταῦ «βέβιος ἢ ἐπιτυχία του εἰς τοῦτο θ' ἦτο μὴ ναδική. Ἐν πᾶσι ἡμῖς περιπτώσι το Μόσχοντας ἐπέτυχε. Καὶ εἰς τὸ ἄλλους ρόλους του ἐν ὑστέρησε.

Ἡ Νικολαΐδου ὡς Μαρία Π

τα-ιώτισα ἔπαιξε πολὺ καλὰ. Ἰ-
κανοποίησε πολὺ τὰς συναδέλφους
της, τὰς ὁποίας καλύπτει μεγάλη
ἀθωότης !

Ὁ Μαυρέας διακρίνεται. Παίξει
μὲ μεγάλη τέχνην. Εἶνε ἄξιος θερ-
μῶν συγχαρητηρίων. Μὲ δυὸ λέξεις
ὅλα τὸ προσωπικόν τοῦ Θιάσου σύμ-
φωνα μὲ τὰς φυσικὰς καὶ τεχνικὰς
δυνάμεις του κατεβάλε πᾶσαν προσ-
πάθειαν ὅπως ἀνταποδώσῃ τὴν τόσον
μεγάλην τιμὴν, τῆς ὁποίας ἔτυχε
ἐκ μέρους τῆς κοινωνίας μας.

Καὶ τώρα ἔμπαρξ νὰ πῇ κανεὶς,
ὅτι τόσον ἡ παράστασις ὅσον καὶ ὁ
σκοπὸς αὐτῆς ἐπέτυχον παρὰ πᾶσαν
προσδοκίαν.

Μπαρτόν, μπαρντόν, μπαρντόν,
ἐληθσμόνησα τὸν κ. Μέρικαν, ὁ ὁ-
ποῖος ἔπαιξε πολὺ φυσικὰ τὸν ρόλον
ὡς Ἀστυνομία. Ἦτο ὁλοζώντανη
προσωποποιήσις.

Γάκης Τζανούκος

ΧΑΡΙΣΤΙΚΕΣ ΜΕΡΕΣ ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ

Υστερα από διακοπή ολίγων ημερών επανέρχομαι τὰς παραστάσεις του τοῦ παρὰ τὴν συνοικίαν τῶν Λεωκητριῶν Θεάτρου μας ὑπὸ τὴν ἐπιμέλειαν τοῦ θιασαρχοῦ κ. Ζ. Μέρπου.

Τὴ πρώτη του παράστασι, ὕστερα ἀπὸ τὸ ξεκαθάρισμα καὶ τὴν συμπλήρωσίν του, ἔδωκε τὸ παρελθὲν Σάββατον. Ἐπρεπε νὰ παρακολουθῶ τὴ πρώτην παράστασιν τοῦ νεοεμφανιζομένου θιάσου γιὰ νὰ δῶ ἂν καὶ κατὰ ποσὸν τὸ μελάνι καὶ τὸ χαρτί ποῦ χάλασα γιὰ τὴ καλλίτερη ἐμφάνισιν αὐτοῦ τοῦ θιάσου ἐπὶ τῆς γαλέρας. Ἦτο ἡ ὥρα 10 μ. μ. περὶ τοῦ καὶ τὸ Θεάτρο ἦτο ὑπερπληρωμένον. Μὲ πολλὰ βίσινα κατώρυσεν νὰ ἐξοικονομήσω ἓνα κλισίον καὶ νὰ κολλήσω ἐκεῖ σὲ μιὰ γωνιά. Ἡ ὥρα παρήρχετο σιγὰ σιγὰ καὶ ἡ αὐλαία, παρ' ὅλα τὰ κτυπήματα καὶ τὰ παλαμάκια τῶν θεατῶν δὲν ἰννοῦσε νὰ σηκωθῇ. Ἡ ἀλήθεια εἶναι πῶς σ' ἐμένα ἡ ὥρα ἐφαίνετο

μεγάλη γιατί εἶχα πάντα κίπρια ἀνυπομονητικά νὰ δῶ τὰ νέα πρόσωπα καὶ γενικῶς ὅλη τὴν ἐμφάνισιν τοῦ θιάσου.

Ἐπὶ τέλος περὶ τὴν 10 1)2 αἰρεται ἡ αὐλαία. Παρὰ τὰ 12 πρόσωπα ἐμφανίζονται ἐπὶ τῆς σκηνῆς. Περιφέρω τὸ βλέμμα μου ἀναγνωριστικῶς ἀπὸ τοῦ ἑνὸς προσώπου εἰς τ' ἄλλο ἀλλὰ πάντοτε ἔπεσε σὲ γνωστὰς φάσεις εὐτυχῶς συμπαθητικῆς. Στὸ τέλος τοῦ ἀναγνωριστικοῦ περιπάτου τοῦ βλέμματός μου, χωρὶς μπορῶ νὰ πῶ, νὰ τὸ θέλω, τὸ βλέμμα μου ἐσταμάτισε ἐπὶ μιᾷ νεομηνίᾳ. Ἦτο νέο νοῦμερο. Πολὺ συμπαθητικὴ ἀπὸ ἀποψέως ἐμφανίσεως. Γιὰ τὸ τάλαντο τῆς δὲν θὰ ἀσχοληθῶ στὸ σημερινόν, καθότι ἀπὸ τὸ ρόλον ποῦ ἐπαιξε στὴ καρότασι τῶν Ἐρωτευμένων δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ κρίνῃ, χωρὶς νὰ φοβῆται πῶς ἡ κρίσις του ἢ μᾶλλον διὰ νὰ εἶμαι ἀκριδὴς εἰς τὴν κυριολεξίαν ἢ ἐντύπωσις του, διότι πρὸς θεοῦ οὐδεποτε ἐσκέφθηκα νὰ χάμω κριτικὴν γιὰ θεατρικὸν τάλαντο, δὲν θὰ ἀνταποκρίνεται πρὸς τὴν ἀλήθειαν καὶ τὸ δικόν.

Ἐπὶ τὰ χεῖρά μου καὶ πᾶ

Εφημ. "Ἠχώ της Κρήτης" 26 Ιουλίου 1923

λιν τὸ πρόγραμμα. Μέσα στὰ πρῶτα διέκρινα τρία νούμερα μεταξύ τῶν ὁποίων καὶ τῇ πρωταγωνίστρᾳ κ. Α. Σάνδη. Μόλις ἐπανεφερα τὰ βλέμματά μου ἐπὶ τῆς σκηνῆς νὰ καὶ ἐμφανίζεται μία συμπαθητικὴ, μινιὸν, πεταχτὴ ἡθοποιὸς μὲ τίς πλεξίδες τῆς ριγμένεσς στὸ στήθος τῆς. Μόλις ἐπῆρε δύο βήματα, ἔκαμε δύο κινήσεις καὶ ἔδραλε ἀπὸ τὸ στόμα τῆς τὰς δύο πρῶτας λέξεις, ἀντελήφθην ἀμέσως ὅτι πρόκειται περὶ ἡθοποιῶν ἐξ ἐπαγγελματος καὶ οὐχὶ τῶν περιστάσεων. Ἡ κ. Α. Σάνδη δικαίως κατέχει τὸν τίτλον τῆς πρωταγωνιστρίας.

Τῇ στιγμῇ ποῦ ἔκανα τὰς σκέψεις μου αὐτὰς νὰ καὶ τὸ τρίτο νούμερο, ἡ Διὸς Ι. Συράκου. Τὰ βλέμματα ὅλων τῶν θεατῶν ἐκαρπύθησαν ἐπὶ τῆς παρουσιασθείσης ντεμουςέλλας. Εἶναι πολὺ συμπαθητικὴ εὐσωμος καὶ ἀπὸ ἀποψεως τέχνης δὲν ὑστερεῖ. Μόλις ἐτελείωσε τὸ πρῶτον τῆς τραγουδιᾶς μίᾳ διπλᾶνῃ μου Μαμαζὶλ λέγει «τί ὥραϊα ποῦ εἶναι. Τραγουδᾷ καὶ πολὺ ὥμορφα. Εἶναι ὅμως λίγο βραχνιασμένη» νὰ λέγω ἐγὼ εἶναι... χμ!... λίγο αρυωμένη.

Προσετέθησα μετὰ τοῦ διπλανοῦ μου νὰ κρίνωμεν μεταξύ τῶν δύο περὶ ὑπερτερεῖ ἀλλὰ διαφωνοῦσαμε τόσο ὥστε ἂν τὰ προτερήματα ποῦ εὗρισκαμε στὴ νὰ εἴη μία τὸ τραυδολίζαμε εἴσι ἀνακατομένα καὶ τὰ βήματα στὴ πλυστικὰ ἀναμειβόλους δὲν ἴα ἐκλινεν καθόλου.

Τὸ μέχρι τοῦδε περιρρονούμενον θεατρὰκι τῶν Δικαστηρίων κονταίνει νὰ γίνῃ πρῶτης τάξεως θέατρο. (1) κ. Μέρτικας δὲν ἔα παραλείψῃ νὰ συμπληρώσῃ καὶ τὴ μουσικὴ τοῦ θεατροῦ καὶ τότε θὰ ανταποκρίνεται πλήρως εἰς τὰς ἀξιώσεις τοῦ κοινοῦ. Τὸ μελάνι καὶ τὸ χαρτί δὲν πῆγαν χαμένο.

Γάκης Γζανούκης

Υ. Π. Τὴν παρελθούσιν Δευτέραν ἔπαιξε τὸν «Κοκκίνο Βράχο». Ἡ ἐπιτυχία τῆς πρωταγωνίστης. Κατὰ γενικὴν ἀπαιτήσιν παρακαλεῖται ὁ κ. Μέρτικας νὰ τὸ ἐπαναλάβῃ τὸ Σάββατον.

ΚΟΣΜΙΚΕΣ ΠΕΝΝΙΕΣ

Η ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΣΙΝΕΣΗ

ΕΙΛΑΟΣ Σ. ΜΕΡΙΚΑ

Τώρα τελευταία ο κ. Μέρικας προσέλαβε δύο νέα πρόσωπα, που πραγματικά ξεψύσαν το θέατρό του στη κοινή γλώση των Σινωτών. Μ' αὐτὰ τὶ δύο νέα πρόσωπα—κ. Σ. Σάβη, Συρόκου—καὶ μὲ τὸ ὑπόλοιπο δραστήσιον κατ' ἄλλο προσωπικὸ τοῦ Θεάτρου του μπόρεσε νὰ ἀνεβίσει σὲ τὴ σκη-τὴ ἑξῆς—σεβά, ἀ, πὺ μπάρε α—νὰ σηματοῶσιν μίαν δραστήσιον δεξιότητα. κ. Χ. Κοκκινός βρόχος (Φωτεινὴ Σάντερ), τὸ Κουρέλι κ.λ.π...

Αὐτὲς τῆς προσπάθειες τοῦ κ. Μέρικα δ.λ. νὰ πασχίξῃ νὰ μᾶ παρουσιάσῃ κατὰ τὸ ἄριστον, πρέπει νὰ τῆς ἐχτίμησιν εἰς συμπολίτες μας. "Αν καὶ μοῦ φέρεται πῶς τῆς ἐχτίμησαν γιὰ τὴν κάθε βράδυ. ἵνα κομπλημμενὰ πρῶτον γιὰ τὸ πρῶτον γιὰ τὴν Σινωτὴς!...

"Ἡ μόνη ἑλλειψς τοῦ θιάσου εἶναι σὲ τὸ πρόσωπον τοῦ ὑποδυμένου τοῦ Δραματικοῦ Ρόλου. ἵνα ἵχαρις νὰ θέλουμε νὰ μειώσουμε τὴν ἀξία κανενὸς, δὲ μᾶς ἱκανοποιεῖ ἀκόλυντα—ἡ μάλλον μέτρια—ὁ ὑποδυόμενος τοῦ Δραματικοῦ Ρόλου.

Γενικὰ οἱ διευκρίσεις μὲς

εἶναι καλὲς καὶ ἀνευθύνουμε τὸ θεῖον μας συγχωρηθῆναι πρὸς κ. Μέρικα.

ΣΕΚΙ ΜΕΤΑ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ

Πρὸ μισθῶν ὁ Θεατρικὸς συγγραφεὺς καὶ συνεργάτης τῆς "Αθηνῆς": "Γρηγορίου" α' Εὐαθέρου Βήμου κ. Μ. Λιδωρικῆς, περιέγραψε τὰ κατὰ τοῦ Θεάτρου καὶ τὰ παρομοιάζει μὲ... πληθῶς: (... τοῦ Φαριῶ!...) "Ἀλλὰ τοῦ ξεφυγε ἀπὸ τὴν μνήμη νὰ περιγράψῃ μίαν ἀπὸ τῆς σποδιαύσεως καὶ τὴν ἄλλη μέση εἰς "Αθῆν τὴς μ' ὅνα γορηματικά διαμαρτυροῦσαν γιὰ τὴν παράληψη τῆς... κλασικῆς: Κλάκας!...

Πολλοὶ δὲ θὰ ξίξουν εἰ εἶναι ἡ κλάκα!

Λοιπὸν κλάκα, ὅπως τὴ περιγράφει ὁ κ. Λιδωρικῆς, εἶναι μὲ κλάκα (συμμορία) "ἱλαντιῶν, ὅσα μὲς φορὰ καὶ κοιλῆς κοινωνικῆς ζωῆς: πρὸ παρακινούμενοι, ἀπὸ τὴν γινωριμία τῆς τοῦ Θεατροῦ, ἱναλαβαίνοντες τὸ ἔργο τῶν κλακῶν καὶ πληθύνονται σὲ τέλει μ' ὅνα χιμύγουν καὶ... κ.λ.π.—τοῦ πῆρῶ οὐντιν εἶτε ἀπὸ κατ' ἐνα μέλος τοῦ θιάσου νὰ χειροκροτῇ τὸν τῶρα ἑμὰ τοῖς γιὰ νὰ γίνῃ θόρυβος σὲ τὸ δῶμα καὶ νὰ γράψουν οἱ ἐφημερίδες γι' αὐτὸν.— γινεῖ, δυστυχῶς, εἰς κριτικὴς τῶν περισσοτέρων ἐφημερίδων γράφονται ἐπιπόλαια δ' παινώνας, τὴ μὲν καὶ τὴν ἄλλη πρὸ χειροκροτῆθης ποὺ πολὺ γιὰ ὅνα ξεσείσωτο λόγῳ τῆς εἶτε πληθύνονται ἀπὸ τὸν ἴδιον ἰὸν θυσάρεχ—οὐτὸ συμβαίνει σὴ μερὰ σπάνια—γιὰ νὰ χειροκροτῇ τὴν ἴσην τὸ ἔργο ποὺ θάιν βράσι καὶ βιστόξῃ κάμπους βραδυῆς. Αὐτὸ παρίστανται εἶναι τὸ ἔργο τῆς κλάκας.

Αὐτὴ λοιπὸν ἡ πληρὴ φαίνεται πῶς ἀτεσκέφτηται ἐν θέατρο τοῦ κ. Ζυγούρι Μέρικα καὶ ἔτσι, παρὰ ἀπὸ τὴν καλλίτερη κοινωνικὴ ἐξέλιξη τῆς πόλεως μας, καὶ βράδυ χειροκροτῇ, φωνὴν τῆς, ἱναλαβαίνει—πολλὰς φωνὰς μὲ ὅσα μὲ λόγια—ἐν παλίμῳ τῆς μὲς ἡ τῆς ἄλλης ἡ ἱστορίας κ.λ.π.

"Ἡ ἵνα ἐπερμεγὴ τῆς: Κλάκας, ὅπως τὴ περιγράφει ὁ κ. Λιδωρικῆς, μὲ τὴν διορ. ρὶ δ' εἰς ἱ Χανιώτες κλακῆρ εἶναι καλὴς κοινωνικῆς τοῦ ὅς καὶ δὲ... πληθῶς οἱ τῆς, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ δὲ τὸ... ἐξορμε!!!!

Χανιά 8—8—23.

Ο ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΦΑΚΣ

Εφημ. "Κήρυξ"

15 Αυγούστου 1923